coòpolis

COÒPOLIS 2016-2026

D'iniciativa local cooperativa a infraestructura pública d'Economia Social i Solidària

Coòpolis 2016-2026. D'iniciativa local cooperativa a infraestructura pública d'Economia Social i Solidària

Autoria:

Marc Dalmau i Torvà (La Ciutat Invisible)

Realitzat per:

Observatori de Coòpolis

Formen part de l'Observatori de Coòpolis:

IDRA (Institut de Recerca Urbana de Barcelona)

XES Barcelona

La Ciutat Invisible

Maquetació i disseny:

La Pera Comunicació

Imatge de portada:

Il·lustració adaptada pels 10 anys de Coòpolis per La Pera Comunicació, de l'original 'La Ciutat Cooperativa' de Lluís Ardiaca de juliol de 1930

Aquesta obra està subjecta a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons.

Promou i finança:

economia social

Generalitat de Catalunya

Índex

1. Per una genealogia situada de Coòpolis 4

Deu anys d'impacte i transformació socioeconòmica (2016–2026) 4

2. L'embrió de Coòpolis (2009—2016) 7

Can Batlló: el somni de l'autogestió comunitària 7

La gènesis inicial: una dinamo pel barri cooperatiu 11

Barris Cooperatius en una ciutat comuna: de l'EIESS-Can Batlló a Coòpolis BCN 14

3. El naixement de Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona (2015—2016) 18

L'impuls cooperatiu: l'articulació territorial del moviment 19

Cap a un canvi de paradigma en les polítiques públiques: el canvi municipal 20

La política pública-cooperativa de país: la creació dels Ateneus Cooperatius 20

El naixement formal de Coòpolis com a Ateneu Cooperatiu de Barcelona 22

4. Els inicis: de la Fase 0 al desplegament a la ciutat (2017—2020) 23

La inauguració de l'equipament al Bloc 8: la Fase 0 23

L'estructuració en cercles estratègics i la metodologia d'acompanyament 26

Arrelament als barris i eines de visibilització: els Premis Micaela Chalmeta 29

La preparació del projecte municipal al Bloc 4 31

Els Ateneus Cooperatius: motor de territorialització i democratització econòmica 31

L'impacte de la pandèmia i la resiliència cooperativa 33

5. La consolidació: l'embranzida cap al salt d'escala (2021—2024) 34

La recomposició interna: la creació de l'Associació Coòpolis 34

La constitució de l'Associació Bloc 4 i l'obertura del Bloc4BCN 38

El servei d'incubació: de l'etapa embrionària al Bloc 8 al Bloc4BCN 41

El Pla Estratègic 2024–2027: de la sensibilització a la maduresa 42

6. Conclusions i reptes de futur 44

De la iniciativa pilot a la consolidació d'una política pública estructural per a l'ESS 44

Obertura cap al futur: reptes estratègics per al nou cicle (Horitzó 2030) 46

7. Annexos 48

A1. Guanyadors dels Premis Micaela Chalmeta (2017–2023) 48

A2. Selecció de Cooperatives Creades i Acompanyades per Coòpolis (2016–2024) 49

A3. Evolució dels Principals Indicadors d'Impacte Acumulats (2016–2025) 50

A4. Extensió i arrelament diferenciat: la força de cada territori 51

A5. Eixos de treball i projectes emblemàtics acompanyats 52

1. Per una genealogia situada de Coòpolis

Coòpolis és avui l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona, un dispositiu de suport al cooperativisme dins el Bloc4BCN, un equipament únic —públic, cooperatiu i comunitari— de 4.500 m² que constitueix una de les infraestructures d'Economia Social i Solidària (ESS) de referència de la ciutat.

Des del recinte de Can Batlló, recuperat el 2011 gràcies a la lluita veïnal, l'equipament és la materialització d'un somni realitzat fruit de l'esforç mancomunat de centenars de persones del moviment cooperatiu, que han treballat, colze a colze, per fer-lo possible. La seva genealogia, de més de deu anys, és una demostració de que, amb voluntat política, és possible organitzar una altra economia al servei de les necessitats de les persones per canviar la matriu productiva de la ciutat.

Deu anys d'impacte i transformació socioeconòmica (2016—2026)

Des de ja fa una dècada Coòpolis dona suport, assessorament i acompanyament cooperatiu a aquelles persones o col·lectius que vulguin crear, fer créixer o consolidar qualsevol mena d'activitat econòmica cooperativa a la ciutat. L'equipament proporciona itineraris de consultoria i d'acompanyament personalitzats, fets a mida, a mitjà-llarg termini amb un servei d'incubació per cooperatives de recent creació i per la consolidació d'estructures tractores intercooperatives.

L'activitat de l'ateneu és polivalent i adaptada a les necessitats de foment i dinamització de l'ESS. En el camp formatiu, organitza un gran ventall d'activitats de suport, itineraris d'aprenentatge especialitzats que reforcen els acompanyaments i que connecten les necessitats educatives —de les joves, dones, migrades...— amb les demandes de l'ESS.

En les seves labors de divulgació i dinamització, articula espais de trobada i circuits d'intercooperació; promou conferències, jornades i seminaris, i facilita la realització d'estudis i diagnosis per implementar eines i solucions pràctiques davant els reptes detectats. L'equipament actua com un dispositiu que fomenta la difusió de bones pràctiques mitjançant cercles d'activitat estratègica, potenciant els principis i valors de l'ESS entre la població per garantir la generalització de l'accés als seus recursos.

La tasca de l'Associació Coòpolis és representada i desenvolupada per 76 entitats cooperatives —entre promotores i participants— que formen part de l'Assemblea General, entre les quals hi ha 23 entitats promotores que composen el seu Comitè Rector i que dinamitzen l'activitat de l'Ateneu Cooperatiu. Actualment, l'organigrama s'articula en sis Àrees de treball —Gestió, Suport, Formació, Educació, Comunicació i Observatori— i quatre Cercles estratègics —Economies feministes, Migracions i Antiracisme, Transició Ecosocial (Habitatge i Energia) i Transició Ecosocial (Alimentació i Ecologia).

El projecte de Coòpolis ha recorregut un camí singular i continuat de construcció i consolidació. Allò que va néixer com una experiència local cooperativa i focalitzada en un barri s'ha anat transformant en un servei públic, una infraestructura socioeconòmica de referència per a Barcelona i per al conjunt del moviment cooperatiu, que es tradueix en un impacte quantitatiu i qualitatiu de primera magnitud sobre el teixit socioeconòmic urbà.

Coòpolis: 10 anys contribuint a la transformació de l'economia de Barcelona

Impacte socioecònomic, creació d'ocupació de qualitat i impuls cooperatiu

700

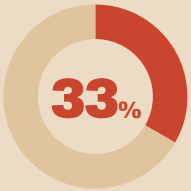
projectes acompanyats

Més de 700 projectes econòmics acompanyats en les seves diferents fases de creació, transformació, consolidació i acceleració.

160

noves cooperatives

Més de 160 noves cooperatives constituïdes directament a la ciutat, assolint una capacitat d'impuls estructural.

cooperatives acompanyades

Coòpolis ha acompanyat de forma sostinguda entre el 31% i el 35% de totes les cooperatives creades a Barcelona.

600

llocs de feina

Més de 600 llocs de feina digna creats i insercions laborals directes a l'Economia Social i Solidària

♀

Més del 55% dels llocs de feina (i fins al 68% en dades recents) han estat ocupades per dones, afavorint l'ocupació estable i de qualitat.

12.000

persones formades

Més de 12.000 persones participants en activitats formatives, tallers de sensibilització i itineraris d'enxarxament cooperatiu.

350

formacions

Més de 350 accions formatives especialitzades

600

activitats

Prop de 600 activitats de sensibilització i promoció de l'ESS desplegades als barris de Barcelona[1].

A Coòpolis no només s'imagina una altra ciutat amb una altra economia, es construeix cada dia, entre totes, amb encerts i errors, a partir de l'esforç mancomunat. El pas del temps ha demostrat que la seva projecció no era un horitzó utòpic inabastable, sinó que es fonamentava en una praxi quotidiana capaç de fer madurar i multiplicar el seu impacte sense perdre les seves arrels comunitàries.

Coòpolis és un dispositiu articulat per millorar allò establert, transformar les condicions de vida, construir un futur i una ciutat més equitativa. La seva vocació és afavorir el benestar general mitjançant la creació d'ocupació digna i de qualitat, dins una economia que funciona a partir del senzill propòsit de resoldre les necessitats de la seva població.

Una economia feminista, de caràcter plural, atenta a les labors reproductives, basada en el suport mutu, la responsabilitat col·lectiva amb la cura al centre.

Coòpolis no és un ens aïllat, forma part d'un moviment més ampli de propagació de la democràcia econòmica i de col·lectivització de la riquesa, que vindica unes pràctiques econòmiques constitutivament incrustades a la realitat local, compromeses amb l'equilibri i la sostenibilitat ecològica de l'entorn.

El seu objectiu parteix de la necessitat de fomentar un benestar econòmic material no especulatiu —ni lucratiu ni extractiu— de caràcter endogen, que redistribueixi la riquesa i reverteixi en la millora de les condicions generals de vida.

“A Coòpolis no només s'imagina una altra ciutat amb una altra economia, es construeix cada dia, entre totes, amb encerts i errors, a partir de l'esforç mancomunat.”

2. L'embrió de Coòpolis (2009—2016)

Tots els projectes que transformen profundament un territori comencen amb un acte d'impugnació i d'afirmació col·lectiva. Coòpolis, en el marc de la lluita per la recuperació de Can Batlló, és fruit d'un somni, un projecte nascut de la força de la imaginació per transformar el present i el futur d'un territori.[2]

La seva història, fruit d'una labor ingent, moltes vegades invisible i no prou reconeguda, constitueix una suma de processos complexos i agents que han confluït al llarg dels anys, sense els quals no es podria entendre ni construir la genealogia de la seva formació. Coòpolis nasqué de la complexa intersecció de tres instàncies o àmbits col·lectius de desenvolupament econòmic transformador: el comunitari, el cooperatiu i el públic.

Can Batlló: el somni de l'autogestió comunitària

El primer impuls fou la recuperació comunitària del recinte de Can Batlló. Una llarga lluita veïnal que enfonsa les seves arrels en els anys de la transició i la configuració del Pla General Metropolità (PGM, 1976), que es feu efectiva quan l'11 de juny de 2011 centenars de persones de la 'Plataforma Can Batlló és pel barri' ocuparen el vell recinte industrial.

Fins llavors, el barri on es troba, La Bordeta, havia estat poc més que un racó oblidat de la ciutat on no s'hi invertia des de feia anys. El gest col·lectiu de prendre les naus vingué després de trenta anys de lluita i d'espera, resultat d'una intensa campanya 'Tic-tac Can Batlló' —un compte enrere iniciat el 2008—, que combinà tàcticament diferents repertoris d'acció.

En plena crisi econòmica i al compàs de l'esclat de protesta del 15-M, l'acció col·lectiva de la plataforma, a partir de la conjugació de moviments socials de diferents generacions, aconseguí la reactivació del pla; arrancà al consistori la cessió indefinida de vàries naus per a usos comunitaris i assolí la impugnació del planejament urbanístic previst per incloure-hi les aspiracions i necessitats veïnals.[3]

El polígon de Can Batlló abans de la seva transformació (2011). Font: LaCol

Entre 2011 i 2013, les jornades de feina autogestionades de rehabilitació de les naus i dels espais comuns convocaven cada cap de setmana a centenars de persones. Mitjançant les aportacions del veïnat, la col·lectivització dels sabers d'ofici i el reciclatge de materials s'habilitaren un seguit de naus per construir els equipaments que el barri anhelava.

El procés de projectar el futur del recinte, en el desplegament d'un incipient urbanisme autogestionari, endegà la imaginació col·lectiva per transformar i ajustar les demandes urbanístiques al servei de les necessitats del barri. Més enllà del monocultiu d'usos del futur parc, la plataforma accionà un procés de debat i de crida a projectes per poder diversificar les funcions i els usos del recinte i garantir-ne una utilització massiva. L'espai lúdic i d'oci del parc s'havia de complementar amb altres demandes no satisfetes del barri (equipaments comunitaris i educatius, habitatges assequibles i projectes d'activitat econòmica cooperativa) per diversificar-ne l'ús i garantir-ne una presència d'usuàries continua. La crida als projectes es convocà sota uns criteris precisos i concrets, havien de mostrar un caràcter políticament transformador, ésser viables econòmicament i manifestar un compromís ferm amb el procés de construcció col·lectiva del recinte.

D'aquell impuls inicial, a partir de la reconversió i adaptació de la plataforma reivindicativa nasqué l'Assemblea de Can Batlló, que més tard, el 2016-17 esdevingué l'Espai Comunitari i Veïnal Autogestionat de Can Batlló, una entitat que agrupa diferents projectes i que gestiona més de 13.000 m2 d'espais i naus del recinte.[4] Durant deu anys, entre 2011 i 2021, l'Assemblea de Can Batlló, a banda de la rehabilitació de naus, obrí el recinte al barri i construí l'espai públic a partir de l'autogestió veïnal: pistes esportives, zona de jocs infantils, horts comunitaris, pipican, zones de lleure...

D'aquells primers temps, data també la construcció de La Borda, un exemple pioner de bloc d'habitatges cooperatius en cessió d'ús, inaugurada el 2018. Fou aleshores quan es determinà, a partir d'una modificació del PGM, la projecció de tres blocs cooperatius més, dos d'ells, Sotrac i Empriu en construcció, i un altre més, que resta pendent al front del carrer Constitució. Fou arrel d'aquella força i durant aquell procés d'obertura quan es començà a gestar el projecte d'Espai d'Iniciatives de l'Economia Social (EIES), l'embrió del que esdevindria Coòpolis.

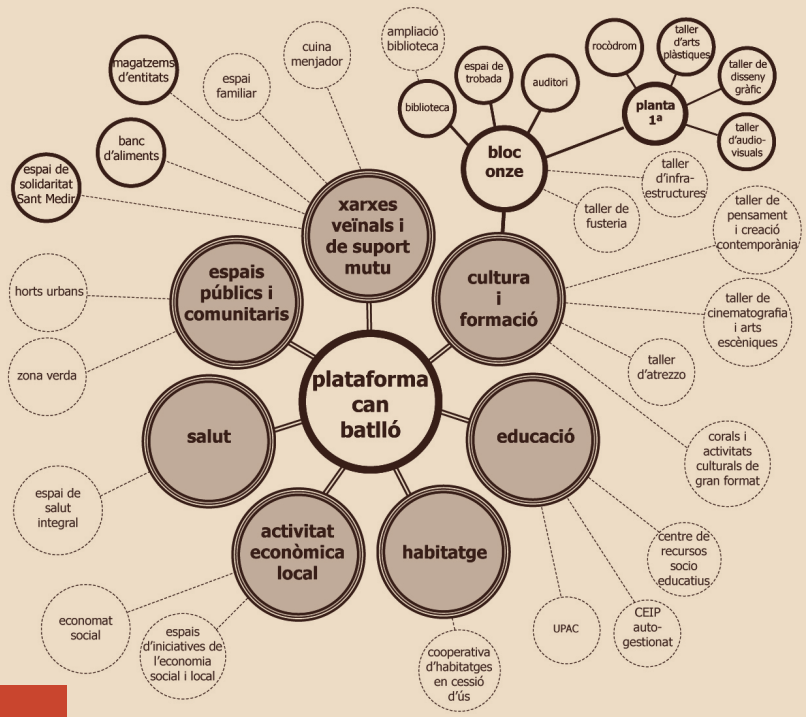

Diagrama de projectes de la Plataforma Can Batlló és pel barri (2011-2012)

Pel que fa al conjunt del recinte, després d'uns anys de cessió indefinida, el març de 2019 l'ajuntament aprovà la concessió de l'espai per 50 anys a l'Associació Espai Comunitari i Veïnal Autogestionat de Can Batlló en el marc de l'acord de cessió de Patrimoni Ciutadà. Una fórmula-model per la cessió d'equipaments públics a entitats comunitàries que fomenta la sobirania i la proximitat dels equipaments respecte el territori sense comprometre'n l'autonomia.[5] L'acord de cessió contemplà l'articulació d'un marc de col·laboració públic-comunitari innovador que permetia, periòdicament, mesurar i valorar les accions del voluntariat militant per obtenir en contrapartida, part del pressupost municipal per labors de reparació i manteniment dels espais.

La transformació urbana de Can Batlló prosseguí per bé que a un ritme extremadament lent. En un procés de naturalesa plenament municipal, el setembre del 2019 s'inaugurà l'Escola de Mitjans Audiovisuals de Barcelona (EMAV), a partir de la rehabilitació del Bloc 7 de l'antic polígon. En l'àmbit comunitari, aquell mateix any, un grup de persones del barri licitaren per constituir la cooperativa La Cantina LAB, recuperant la tradicional cantina del recinte, que es (re) inaugurà en forma cooperativa el 2020. Tanmateix, la lentitud de la gestió pública contrastava amb la velocitat de les promocions privades del voltant, la contrapartida "oculta" de l'expropiació. En realitat, el pla urbanístic vigent es perfilava en sentit contrari a la voluntat comunitària i preveia el foment d'un altres tipus d'usos, més en consonància amb la construcció d'un CBD (*Central Bussiness District*), com a espai connector de l'aeroport a plaça Espanya, en correspondència amb els designis de la ciutat dels congressos global.[6]

Finalment, com a punt culminant del procés de recuperació del recinte, amb molts anys de retard, el novembre de 2024 s'inaugurà gran part del parc de Can Batlló. A finals de 2026, no obstant, el procés encara no ha acabat. Manquen transformacions urbanístiques determinants com la construcció de l'institut-escola Cal Maiol, la rehabilitació de la nau central del recinte i la finalització integral de tota la zona verda. El balanç de la pugna per l'espai entre allò comú i allò privat, en aquesta lluita desigual, encara està per fer: llums i ombres que opaquen, però que no invaliden, les victòries veïnals.

Model Comunitari vs. Mercat Privat

Gestió compartida entre Ajuntament, veïnat i cooperatives

EMAV, Bloc 4, Bloc 11 i 470 HPO

Gestió en mans de promotores i fons d'inversió

Patrizia, Azora, CaixaBank

70%

Preservació del 70% del sol públic i verd

100%

d'execució i consolidació inmobiliària

60%

d'execució del projecte comunitari

40%

pendent

68%

del sostre residencial és de promoció lliure o fons

Comprèn 985 habitatges de lloguer privat, oficines corporatives (Experience Hub) i comerç.[7]

La gènesis inicial: una dinamo pel barri cooperatiu

Al mateix temps que s'iniciava la lluita per Can Batlló, el 2008-2009, la cooperativa La Ciutat Invisible, amb el suport de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya, havia endegat el Projecte Barri Cooperatiu (PBC). Un procés d'intervenció sociocomunitària al barri de Sants per valoritzar la potencialitat del moviment cooperatiu existent.

Des d'uns anys abans, una generació de persones de diferents moviments socials del barri havien adoptat la formula de cooperativa de treball associat com una estructura col·lectiva, democràtica i horitzontal capaç de donar continuïtat laboral als principis d'autogestió. Es tractava de micro-projectes d'autoocupació que traçaven de forma incipient l'embrió d'una altra economia.

Així nasqueren iniciatives com la Teteria Malea (2004), la llibreria La Ciutat Invisible (2005), el videoclub Pim Pam Films (2006), la cooperativa d'arquitectes LaCol (2009), la sala musical Koitton Club (2009) o el bar Kop de Mà (2009). La idea era començar a construir una economia local centrada en la cobertura de necessitats, que generés valor a través de l'articulació d'un petit mercat social.

El procés apuntava cap a una estratègia de creixement distribuïda i enxarxada pel territori per garantir el manteniment i la reproducció dels principis cooperatius.

El Projecte Sants Barri Cooperatiu va permetre cartografiar el teixit cooperatiu existent, augmentar el seu reconeixement social i sensibilitzar el veïnat. En aquell moment, les cooperatives romanien força aïllades, i no eren ben valorades ni pels seus propis components. El PBC contribuí a la creació de noves experiències, articulà xarxes i espais d'intercooperació, i habilità eines de comunicació pròpies per augmentar-ne la visibilització.[8] A partir del juliol de 2009, instaurà el restabliment de dies de celebració emblemàtics com el dia del cooperativisme.

Un dels altres eixos importants del projecte fou la reuperació de la memòria obrera i cooperativa del territori. Més enllà de la nostàlgia historiogràfica, el rescat del llegat cooperatiu permetia la recreació d'un vincle i una identitat compartida articulada en torn l'activitat d'aprovisionament, l'educació i la cultura col·lectivista obrera. Un marc en el què les activitats quotidianes actualitzaven la idea de barri. La generació d'institucions pròpies i espais de sociabilitat de cura-entre-si afavorien la convivència en un territori fet d'experiència compartida.

> **El Projecte Sants Barri Cooperatiu va permetre cartografiar el teixit cooperatiu existent, augmentar el seu reconeixement social i sensibilitzar el veïnat.**

Aquelles eines i mecanismes, provinents de la inspiració històrica, es plasmaren, poc després, de forma material en la lluita de la Plataforma La Lleialtat Santsenca (2009-2011). La pugna per la recuperació d'un edifici cooperatiu emblemàtic, alesho-res abandonat, antiga seu de la cooperativa de consum del mateix nom. L'edifici fou "descobert" per la memòria col·lectiva en moviment[9] i rehabilitat pel municipi, gràcies a l'acció de la Plataforma. La pressió veïnal obtingué, així, un altre èxit: la creació de l'equipament públic-comunitari La Lleialtat Santsenca (2017).[10]

Tota aquella força i repertori d'acció esdevingué clau per la conquesta material d'espais i infraestructures populars (Can Batlló, La Lleialtat, CSOA Can Vies) i també pel desplegament de la pròpia idea de barri cooperatiu.

L'objectiu era construir un ecosistema econòmic local cooperatiu focalitzat en un territori determinat,[11] a partir de la reciprocitat i l'articulació de petites experiències cooperatives i equipaments comunitaris.[12]

La irrupció col·lectiva a Can Batlló fou llegida com una oportunitat de materialitzar físicament i exponencial l'imaginari del Barri Cooperatiu. A partir de la proliferació de projectes econòmics cooperatius i comunitaris al mateix recinte com La Fusteria Col·lectiva, el Taller d'oficis i d'autoreparació de vehicles, el Taller de cervesa artesanal o la Impremta, la creació de l'Espai d'Iniciatives de l'Economia Social (EIES) s'havia d'articular com un mecanisme reproductor de l'ecosistema local i responia a la necessitat de multiplicar i accelerar la creació de cooperatives al territori, a través del cultiu del seu nexe intercooperatiu.

L'emergència de l'Economia Social i Solidària a Catalunya

Paral·lelament, el moviment de l'Economia Social i Solidària (ESS) a escala catalana vivia un moment d'efervescència, també com a efecte del 15-M, que incrementà la seva incidència política.

L'octubre de 2012 es celebrà la primera Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) a la Fabra i Coats de Sant Andreu. Aquella edició inicial i les següents, van esdevenir una fita clau per visibilitzar l'emergència del cooperativisme i de l'anomenada Economia Social i Solidària, reunint més d'un centenar d'iniciatives i milers de visitants.

La FESC funcionà des d'aleshores com un aparador imprescindible del mercat social català. Un punt d'encontre que donava forma a una nova economia basada en la resolució democràtica de necessitats col·lectives. En aquell moment es dissenyaren eines clau de diagnosi com el Balanç Social (2012), un conjunt d'indicadors d'avaluació anual de l'impacte de les entitats cooperatives per acreditar la qualitat del seu funcionament laboral i econòmic.[13]

O Pam a Pam (2013), un directori i mapa col·laboratiu que possibilitava cartografiar les iniciatives del mercat social i de l'ESS, que servia tant per localitzar-les com per visibilitzar-ne la seva potència de conjunt.[14]

Un any després, la Xarxa d'Economia Solidària (XES) ja era prou forta com per plantejar propostes polítiques d'abast general, com la redacció de la proposta de llei d'ESS del 2014. En aquella direcció, a inicis de 2015, en vistes a les eleccions municipals es llançà el manifest de "14 Mesures per a la Democràcia Econòmica Local". Un full de ruta col·lectiu que reclamava un canvi de paradigma en la promoció econòmica municipal: abandonar el suport al capitalisme extractiu global del marc dominant de la col·laboració público-privada. Segons el seu redactat, calia apostar per un nou paradigma: la col·laboració pública-cooperativa-comunitària, mitjançant la cessió d'infraestructures públiques per a la gestió comunitària i la potenciació a la creació d'experiències cooperatives amb la creació de vivers i incubadores.[15]

Calia apostar per un nou paradigma: la col·laboració pública-cooperativa-comunitària, mitjançant la cessió d'infraestructures públiques per a la gestió comunitària i la potenciació a la creació d'experiències cooperatives amb la creació de vivers i incubadores.

Barris Cooperatius en una ciutat comuna: de l'EIESS-Can Batlló a Coòpolis BCN

La gestació inicial de Coòpolis no s'explica tan sols per la voluntat veïnal o per la capacitat del cooperativisme local, sinó també per la capacitat de fer intersectar aquelles dues forces amb la promoció de noves polítiques públiques. En tot aquell procés, algunes vegades es comptà amb el vent a favor, però moltes d'altres s'anà a contracorrent de la voluntat política dominant.

Durant el procés participatiu sobre els usos de Can Batlló entre 2011 i 2013, en les llargues sessions de treball de les assemblees veïnals, ja es va identificar la necessitat de creació d'ocupació digna com una urgència central davant l'augment de l'atur estructural i l'impacte de la crisi econòmica de 2008.[16] De la detecció d'aquella demanda, entre finals de 2012 i febrer de 2013, dos participants actius de la lluita de Can Batlló i cooperativistes, Hernan Córdoba (La Ciutat Invisible) i Ferran Aguiló (A+4), van pensar i redactar el document germinal del projecte: l'Espai d'Iniciatives de l'Economia Social i Solidària (EIESS).[17]

La proposta dibuixava un viver d'emprenedoria social i cooperativa local a ubicar a alguna de les naus de Can Batlló. En aquella proposta inicial ja apareixien alguns elements cabdals definitoris del que seria l'equipament futur, com els seu objectius de partida: "Donar suport a la creació i l'establiment de projectes socioeconòmics locals vinculats a l'economia social (...) amb la clara intenció de crear llocs de treball (...), mitjançant l'oferta d'espais i infraestructures, però també de formació, assessorament, acompanyament i experiència acumulada, (...) i l'establiment de pols locals de creació de projectes socioeconòmics amb un clar caràcter transformador, tant pel que fa a la seva organització, com pel que fa a la seva gestió i objectius".[18]

El març de 2013 la iniciativa es presentava a la Gerència del Districte de Sants-Montjuïc, la qual va derivar l'interès cap a l'agència municipal de desenvolupament econòmic, Barcelona Activa. Després d'una primera visita institucional al recinte el maig de 2013, el setembre del mateix any es va formalitzar l'encàrrec per redactar un estudi de viabilitat complet del projecte. Durant deu mesos, de l'octubre de 2013 a juliol de 2014, un equip de treball format per La Ciutat Invisible, la cooperativa d'arquitectes LaCol i la consultoria A+4 va elaborar el document Coòpolis BCN.[19]

D'aquella manera, el juliol de 2014, es va encunyar per primera vegada la denominació "Coòpolis" —sota la formulació inicial de Coòpolis BCN: Espai d'Iniciatives de l'Economia Social de Can Batlló—. Coòpolis s'enunciava així no pas com un simple viver d'empreses convencional, sinó com un dispositiu per la promoció d'una transformació basada en la democràcia econòmica, capaç de combinar les polítiques urbanes amb les polítiques econòmiques i d'entrellaçar les demandes socials veïnals amb la planificació estratègica de la ciutat.

El juliol de 2014, es va encunyar per primera vegada la denominació "Coòpolis" —sota la formulació inicial de Coòpolis BCN: Espai d'Iniciatives de l'Economia Social de Can Batlló—.

Les línies fundacionals partien d'unes idees-força o premisses bàsiques que prefiguraven un marc de treball de referència, mantingut fins avui.

La proposta, pionera i única a l'estat, s'havia inspirat en alguns referents internacionals de desenvolupament territorial endogen i de promoció cooperativa integral com les *Corporations de Développement Régional* (CDR) de Montréal-Laval al Quebec. O en figures legals com les *Coopérative d'Activités et d'Emploi* (CAES) de França, que permetia integrar diferents tipus de petites personalitats jurídiques com els autònoms sota una estructura cooperativa compartida.

També s'investigava sobre diferents modalitats d'articulació econòmica i el funcionament de pols cooperatius, com els *Pôles Territoriaux de Coopération Économique* (PTCE) francesos, o en la formació dels *distretti industriali* cooperatius d'Emilia-Romanya al nord d'Itàlia.[20] Igualment es va fer una aproximació exhaustiva a diferents experiències locals de dinamització socioeconòmica i formació prèvies com Aposta, l'escola de cooperativisme impulsada per la FCTC i el programa Ara_Coop de la Confederació de Cooperatives de Catalunya (Coopcat); o bé que s'endegaven en aquell moment com LabCoop i el programa de suport a l'emprenedoria col·lectiva estArter.

També s'estudiaren diferents estructures i models de govenança com la del grup cooperatiu ECOS, Uikú del Prat de Llobregat, CoBoi de Sant Boi, La Fàbrica del sol, el programa ReEmpresa i la mateixa Barcelona Activa, o s'analitzaven projectes d'arreu de l'estat com Elkar-Lan d'Euskal Herria, entre molts d'altres.

L'estudi de viabilitat, amb un presciència evident, va definir per primera vegada la visió estratègica de l'equipament. Va fixar la seva futura ubicació a la nau del Bloc 4 com a seu definitiva amb una primera proposta arquitectònica de LaCol, i va formular conceptualment la col·laboració público-cooperativa-comunitària com el pilar central de governança del projecte:

"Coòpolis ha d'impulsar tres mesures centrals:

- En primer lloc, promoure la creació de projectes econòmics col·lectius i amb voluntat d'incidència social com una alternativa real d'autoocupació.
- En segon, assessorar els projectes de l'economia social i cooperativa existents pel seu creixement i consolidació
- I treballar activament per potenciar i ampliar el Mercat Social Català, promovent la intercooperació i estenent la xarxa de relacions entre projectes a nivell local, nacional i internacional."[21]

La proposta es va lliurar formalment el juliol de 2014, i un cop completada, l'equip promotor va iniciar una ronda de presentacions davant les entitats de referència del sector, exposant el projecte a l'Assemblea General de Coop57, a la XES i a la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC). Aquelles trobades van situar en el centre del debat la sostenibilitat econòmica de l'equipament. Tot i que, de forma ideal el projecte havia de ser sostingut pel mateix moviment cooperatiu (federacions, confederació, grups cooperatius, Coop57, Collectiu Ronda...), la seva limitada capacitat financera en feia impossible el sosteniment de manera exclusiva.[22]

En qualsevol cas, la creació d'economia i de llocs de treball s'havia de traduir institucionalment per esdevenir sistemàtica, significativa, universal i replicable. És a dir, que es manifestava com una necessitat general susceptible d'esdevenir un vertader servei públic, la qual cosa enquadrava plenament la legitimitat del seu finançament en les polítiques públiques:

"L'economia social és un sector emergent que, fins ara, només ha comptat amb eines i recursos propis per desenvolupar-se, llevat de programes puntuals. Al llarg de la seva existència en el temps ha demostrat amb escreix l'impacte social, comunitari i territorial que representa la seva activitat, així com el seu potencial de cohesió social i dinamització territorial. Coòpolis pot esdevenir trampolí per impulsar la presència del sector al territori i, alhora, multiplicar i afavorir el coneixement i l'intercanvi de sabers i experteses."[23]

La creació de Coòpolis, doncs, va respondre a una intuïció pionera: la certesa que la recuperació d'espais urbans podia abordar-se des de la matriu comunal de la transformació de la vida social estimulant el teixit econòmic material al servei de la cobertura de necessitats, amb el suport de les administracions públiques.[24] De la mateixa manera que les naus tèxtils havien acollit milers de treballadors en el passat obrer de Sants i La Bordeta, el nou Can Batlló havia d'esdevenir un motor de generació de feina digna, autogestionada i no alienada per a les classes populars.

D'aquella confluència entre la tradició obrera, l'autoorganització veïnal i el nou cooperativisme de treball sorgiren les primeres hipòtesis operatives: desplegar Barris Cooperatius en una ciutat comuna per obrir alternatives reals a la producció capitalista de l'espai urbà.[25]

> **La creació de Coòpolis va respondre a una intuïció pionera: la certesa que la recuperació d'espais urbans podia abordar-se des de la matriu comunal de la transformació de la vida social, estimulant el teixit econòmic material al servei de la cobertura de necessitats, amb el suport de les administracions públiques.**

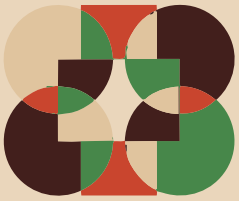

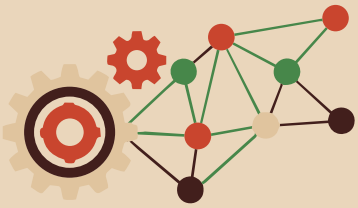

Instal·lacions del cublicle de Coòpolis al Bloc 8 de Can Batlló durant la fase 0 de l'equipament (oficina d'atenció i aules de formació)

Coòpolis és...

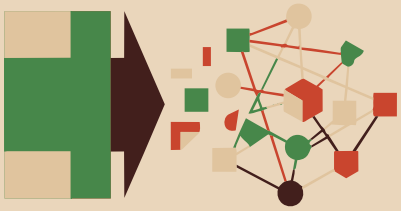
La ciutat de la cooperació: un nou espai públic basat en la cooperació econòmica, social i solidària. Un nou imaginari que combina polítiques urbanes i polítiques econòmiques; que entrellaça demandes socials, participació integral i planificació estratègica.

La materialització d'un **ecosistema d'activitat econòmica i formativa**, de generació d'ocupació i d'innovació social. Un **laboratori per a la intercooperació** entre persones i projectes, la resolució de necessitats i el naixement de noves realitats.

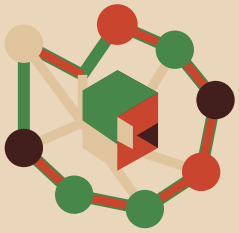
Una metodologia que s'articula a partir d'un nou paradigma: la **col·laboració pública cooperativa comunitària.**

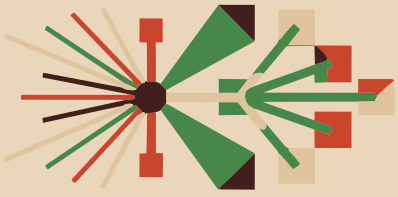
Un nou tipus d'espai públic econòmic. D'ús col·lectiu i on s'afirmen les singularitats de qui el composen. Amb vocació polivalent però amb identitat i projecte definits. Consolidat i amb capacitat d'evolucionar.

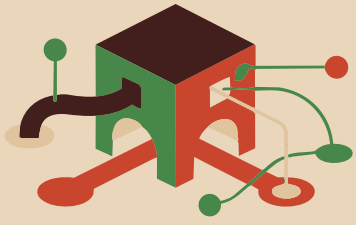
L'impuls d'una economia centrada en allò local, protagonitzada per usuàries, treballadores i comunitats veïnals. Una nova economia urbana basada en la resolució de les necessitats des de la proximitat.

La clau de pas des de l'antic model industrial d'integració vertical, **a la nova economia plural**, diversificada i interconnectada en xarxa.

La creació d'una nova centralitat urbana a partir de l'Economia Social i Solidària, una economia no només arrelada al territori, sinó que directament crea territori i cohesió social.

L'aposta per construir ciutats cooperatives: els nous territoris de la cooperació econòmica, social i solidària[26].

3. El naixement de Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona (2015—2016)

En aquell procés en curs, la llavor teòrica i la viabilitat tècnica de Coòpolis havien quedat ben fonamentades, però restava encara molta feina per provocar l'obertura de la finestra d'oportunitat institucional que faria factible el seu desplegament definitiu.

Entre 2015 i 2016 es va produir el salt qualitatiu decisiu que transformaria el projecte de Coòpolis: de ser una proposta teòrica arrelada a Can Batlló i a les lluites veïnals de Sants, a constituir-se formalment com l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona.

El canvi d'escala fou el resultat de la confluència de tres dinàmiques simultànies i interdependents:

- La maduració del moviment cooperatiu de base local
- Un canvi en l'orientació de les polítiques públiques.
- La voluntat de construir un nou paradigma de gestió dels recursos basat en la col·laboració público-cooperativa-comunitària.

L'impuls cooperatiu: l'articulació territorial del moviment

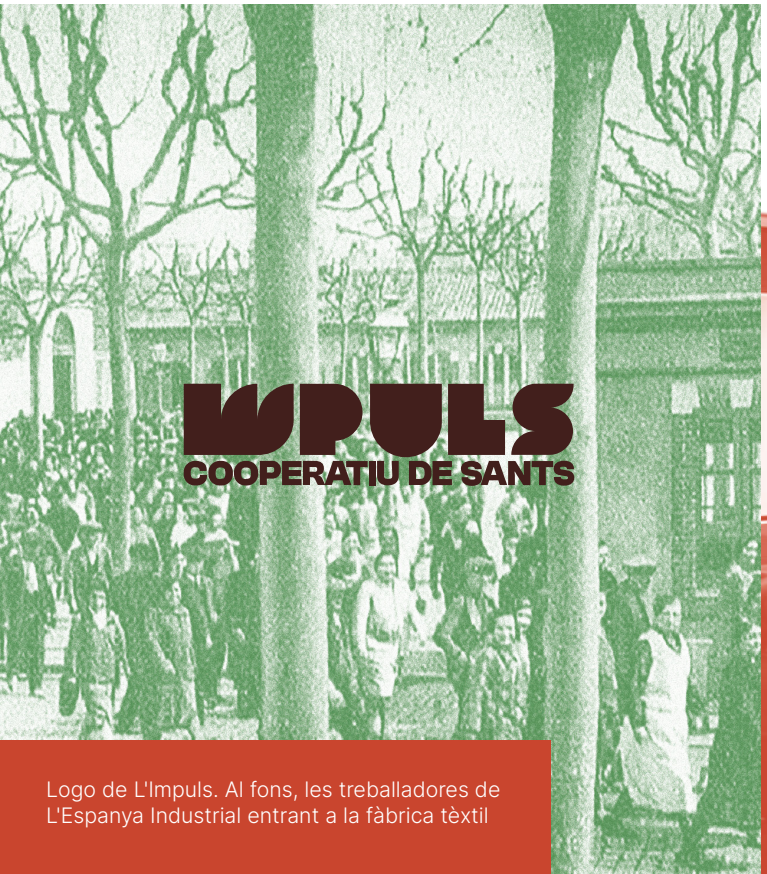
A partir de les experiències precedents, l'articulació del moviment cooperatiu santsenc va cristal·litzar formalment l'abril de 2015 amb la constitució de l'Impuls Cooperatiu de Sants (Associació per l'Impuls de l'Economia Cooperativa i Comunitària de Sants). Una associació integrada en un inici per una dotzena de cooperatives de treball i iniciatives d'economia comunitària, que possibilità l'estructuració estable i distribuïda del petit teixit econòmic transformador.

L'Impuls es va fixar com a objectius constitutius el suport mutu i el foment de la intercooperació, la creació d'ecosistemes cooperatius i el suport actiu al projecte de Coòpolis, com un dispositiu permanent territorialitzat d'acompanyament i reproducció del cooperativisme a nivell local.[27] L'entitat, en tant que agent territorial de dinamització intercooperativa, s'erigí com la instància col·lectiva i territorial de suport al projecte Coòpolis.

Amb el suport de l'Assemblea de Can Batlló (Plataforma Can Batlló és pel barri), l'Associació de Veïns i Veïnes del Centre Social de Sants i la Comissió d'Amics i Amigues de La Bordeta, el 30 d'abril de 2015, la comunitat veïnal i el moviment cooperatiu van organitzar la presentació pública del projecte Coòpolis a l'auditori de Can Batlló del Bloc 11.

L'acte va comptar amb una àmplia representació del teixit cooperatiu barceloní, representants de la FCTC i de la Xarxa d'Economia Solidària (XES), erigint-se com un punt de partida de la capacitat del projecte per assolir un consens social ampli sobre la necessitat d'un gran equipament de promoció cooperativa.

En aquell moment, el projecte comptava materialment només amb les seves pròpies capacitats, sense la concreció de cap suport institucional explícit i durable. La presentació pública coincidí amb la campanya de la XES derivada de les 14 Mesures per a la Democràcia Econòmica Local, la fulla de ruta dirigida a les candidatures de les eleccions municipals. El front de pressió s'ampliava i també les bases de legitimitat per a la creació de l'equipament.

Logo de L'Impuls. Al fons, les treballadores de L'Espanya Industrial entrant a la fàbrica tèxtil

Presentació pública del projecte Coòpolis a l'auditori de Can Batlló del Bloc 11, el 30 d'abril de 2015.

Cap a un canvi de paradigma en les polítiques públiques: el canvi municipal

Les eleccions municipals de maig de 2015 van portar un canvi de govern a l'Ajuntament amb l'arribada de Barcelona en Comú al consistori. El nou executiu va assumir el compromís de transformar el model de desenvolupament urbà i va situar l'Economia Social i Solidària (ESS) com un pilar central de la seva acció municipal. Per portar-ho a terme es va crear un òrgan de govern específic: el Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Consum, situat sota la primera tinença d'alcaldia i encarregat a Jordi Via, reconegut militant del cooperativisme.

L'estructura municipal es va reforçar amb la creació de la Direcció d'Altres Economies dins de l'agència de desenvolupament local Barcelona Activa, facilitant per primer cop una interlocució tècnica i política alineada amb els valors de la democràcia econòmica. Una de les primeres iniciatives del Comissionat va ser l'elaboració d'un diagnòstic de l'ESS a la ciutat, elaborat des del propi moviment, que serví de base per a la redacció del Pla d'Impuls de l'Economia Social i Solidària (PIESS 2016–2019).[28]

Dins del PIESS, Coòpolis fou integrat formalment com un dels projectes emblemàtics i singulars de la ciutat. L'Ajuntament va reservar una partida d'inversions de 5 milions d'euros per a la futura rehabilitació de la nau del Bloc 4 de Can Batlló, destinada a ser la seu definitiva de l'equipament.[29] Per donar continuïtat als treballs tècnics i conceptuals, mentre es formalitzaven les eines de finançament definitives, l'Ajuntament va signar un primer conveni de col·laboració amb La Ciutat Invisible al llarg de 2016, encarregant el disseny estratègic de l'equipament i el desenvolupament de les primeres tasques de diagnòstic territorial.

La política pública-cooperativa de país: la creació dels Ateneus Cooperatius

Durant el primer semestre de 2016 la formació del nou govern de la Generalitat de Catalunya —sota la coalició de 'Junts pel Sí'— va comportar l'activació de noves polítiques de foment del cooperativisme a nivell català. En aquell marc, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies —encapçalat per la consellera Dolors Bassa— i la nova Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives —dirigida per Josep Vidal des de febrer de 2016— van decidir assumir com a pròpia una nova generació de polítiques públiques de promoció econòmica.

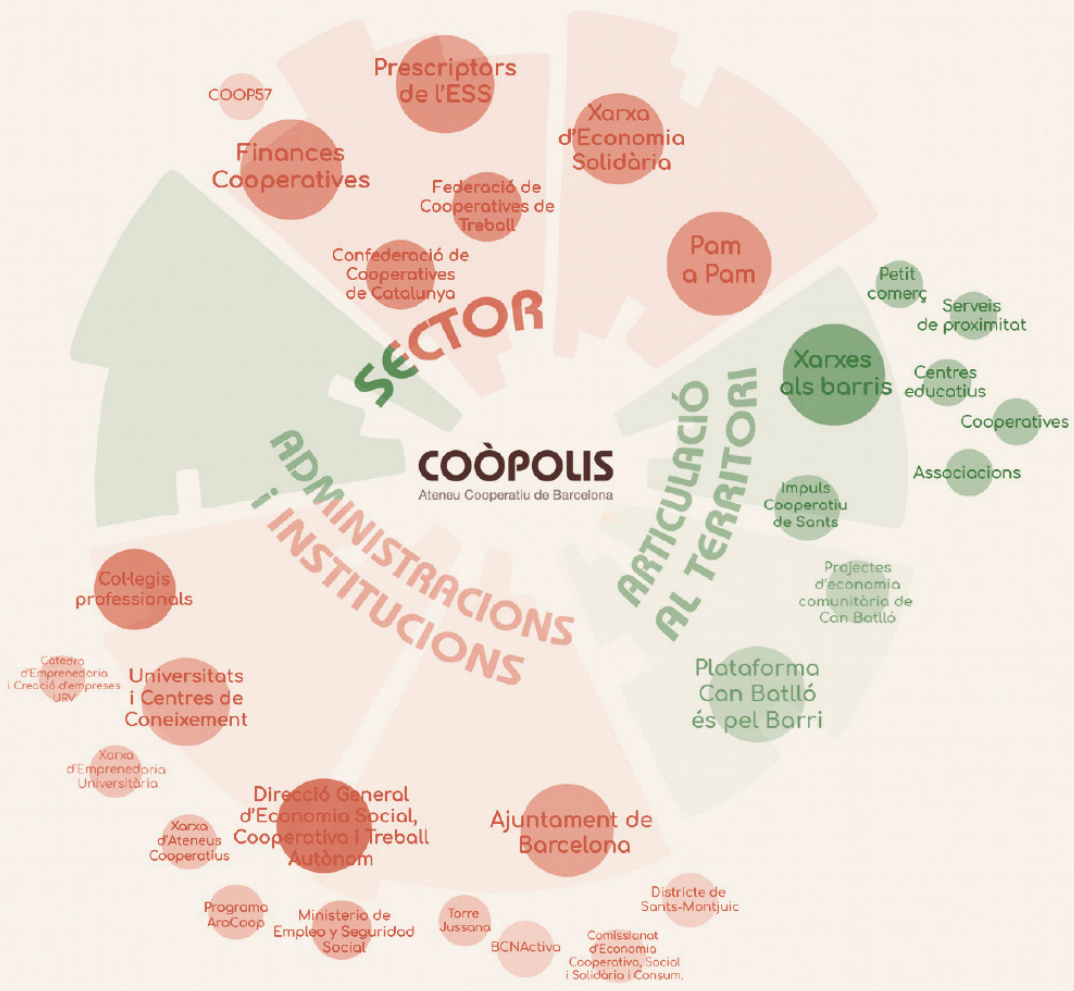
Inspirant-se directament en experiències d'èxit d'autoorganització cooperativa —com Labcoop, Labesoc, Sincrocoop o la mateixa formulació de Coòpolis[30] —, la Generalitat va dissenyar el programa Ateneus Cooperatius de Catalunya. L'objectiu era desplegar un conjunt de nodes territorials arreu del país —inicialment 13, després 14 ateneus cooperatius— finançats amb fons públics però gestionats directament per les xarxes cooperatives i entitats de l'ESS de cada territori.

Els ateneus havien d'esdevenir pols de desenvolupament i de formació d'agents prescriptors d'ESS a nivell local: realitzar tasques de diagnosi i visibilització, donar suport a la creació de noves cooperatives i a la generació d'ocupació de qualitat. Així com també, potenciar la transformació d'associacions cap al model cooperatiu i facilitar el relleu cooperatiu per evitar el tancament d'empreses.

Aquests objectius rimaven a la perfecció amb el desenvolupament de la matriu público-cooperativa-comunitària anhelada pel moviment de democràcia econòmica, i encaixaven amb la proposta inicial, obrint la porta al desenvolupament efectiu de Coòpolis, com a equipament públic-cooperatiu.

A la tardor de 2016, la Generalitat va publicar la primera convocatòria de l'ordre de subvencions del programa Ateneus Cooperatius. El grup promotor de Coòpolis —format inicialment per les cooperatives La Ciutat Invisible i LaCol, juntament amb L'Impuls Cooperatiu de Sants— va confeccionar una proposta estratègica per a la ciutat de Barcelona. La candidatura coordinava les tres instàncies de la formulació original:

- L'expertesa tècnica del moviment cooperatiu.
- La força i arrelament veïnal i comunitari de Can Batlló.
- La vocació de prestar un servei públic de ciutat.[31]

Organigrama de l'equipament a partir de l'articulació dels tres àmbits d'agents clau. Extret del projecte inicial de juliol de 2014. Córdoba, Hernan (La Ciutat Invisible SCCL) (coord.) COÒPOLIS-BCN. Ajuntament de Barcelona, Districte de Sants-Montjuïc, juliol de 2014.

El naixement formal de Coòpolis com a Ateneu Cooperatiu de Barcelona

El desembre de 2016 es van precipitar tres elements determinants que, només després d'un intens procés de treball col·lectiu, van fer encaixar les peces de l'equació i van certificar el naixement formal de l'equipament: l'obtenció del múscul financer públic per alimentar l'estructura tècnica, l'acondicionament d'un espai físic on desenvolupar-se i l'establiment d'una coordinació estratègica efectiva.

En primera instància, la candidatura presentada pel grup promotor de Coòpolis va guanyar la convocatòria oficial de la Generalitat de Catalunya per esdevenir l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona. El projecte es dotava d'una estructura econòmica pública i d'uns indicadors d'impacte orientats a l'acompanyament i la creació de cooperatives, la transformació d'associacions i la inserció laboral a l'ESS.

Tanmateix, l'ordre reguladora dels Ateneus Cooperatius presentava des d'un inici dues diferències rellevants respecte el model-pilot de Coòpolis: d'una banda, la manca de previsió i dotació d'un local físic —quan Coòpolis es concebia intrínsecament com un equipament presencial de barri i ciutat—; i de l'altra, la rigidesa en la fórmula jurídica dels agents promotors de la subvenció. La convocatòria imposava un model d'agrupació d'entitats supeditat a una entitat principal beneficiària, impedint la constitució d'una forma jurídica pròpia de segon grau, que hagués sigut més idònia.

Un altre condicionant determinant dels inicis de l'ordre (2016-2020), fou el caràcter anual de la convocatòria, que limitava l'abast de la planificació-execució de les accions perquè obligava a l'elaboració de la justificació en un tram temporal molt curt i posava en qüestió la continuïtat en el temps de l'equipament.

Les limitacions en la disponibilitat física de l'espai es van poder reequilibrar gràcies al context de Can Batlló i al compromís municipal, desencallant el segon element transcendent del període. D'acord amb el grup promotor, fou aleshores, quan l'Ajuntament de Barcelona va formalitzar el compromís d'adquisició de la nau del Bloc 4 de Can Batlló. I, de forma paral·lela, el Districte de Sants-Montjuïc assumí el finançament de les obres d'adequació de la Fase 0, habilitant un espai provisional de 250 m² al Bloc 8, en un lateral de la nau central del recinte, per obrir l'oficina d'atenció al públic i poder iniciar les activitats el 2017.

El tercer element determinant d'aquella etapa fou el tancament del marc d'actuació coordinada entre la Direcció General de la Generalitat de Catalunya, el Comissionat d'ESS de l'Ajuntament de Barcelona i l'equip de treball de Coòpolis, evitant duplicitats i sumant les capacitats de les administracions i el teixit social mitjançant el disseny del Pla Estratègic 2016–2019.

Amb la resolució favorable de la convocatòria d'Ateneus, la cessió de l'espai físic del Bloc 8, l'articulació en xarxa i la consolidació d'un equip tècnic de treball, Coòpolis començava a caminar definitivament a la fi de 2016. S'iniciava així una nova etapa: la conversió d'un somni veïnal i cooperatiu en una infraestructura pública i comunitària al servei de tota la ciutat.

> **“S'iniciava així una nova etapa: la conversió d'un somni veïnal i cooperatiu en una infraestructura pública i comunitària al servei de tota la ciutat.”**

4. Els inicis: de la Fase 0 al desplegament a la ciutat (2017—2020)

El període comprès entre els anys 2017 i 2020 vingué marcat pel repte de la posada a punt i l'arrancada operativa del que havia esdevingut, Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona.

El projecte va passar de la formulació teòrica a l'obertura diària, l'articulació d'entitats agrupades per la prestació d'un servei continuat i integral, la definició de metodologies d'acompanyament i el desplegament territorial als districtes de Barcelona.

L'etapa es caracteritzà per la posada en marxa de la Fase 0 amb una oficina d'atenció al públic al Bloc 8 de Can Batlló, la vertebració de l'activitat en cercles de treball sectorials i l'impuls d'iniciatives a través dels Premis Micaela Chalmeta. A nivell català, l'articulació de la XAC (Xarxa d'Ateneus Cooperatius) significà un vector de difusió i territorialització cooperativa eminent arreu del país.

Finalment, per cloure el període, l'equipament fou posat a prova davant la capacitat de resposta col·lectiva davant l'impacte de la crisi sanitària i social de la COVID-19.

La inauguració de l'equipament al Bloc 8: la Fase 0

El març de 2017, Coòpolis va començar a prestar els primers serveis d'atenció al públic i d'assessorament a projectes cooperatius a l'espai provisional de 250 m² ubicat a la cantonada nord del Bloc 8 de Can Batlló. L'espai consistia en un cubicle de fusta dissenyat per la cooperativa d'arquitectes LaCol i construït per La Fusteria Col·lectiva de Can Batlló, integrant vuit llocs de treball, una sala de reunions i una àrea polivalent per a formacions i trobades.

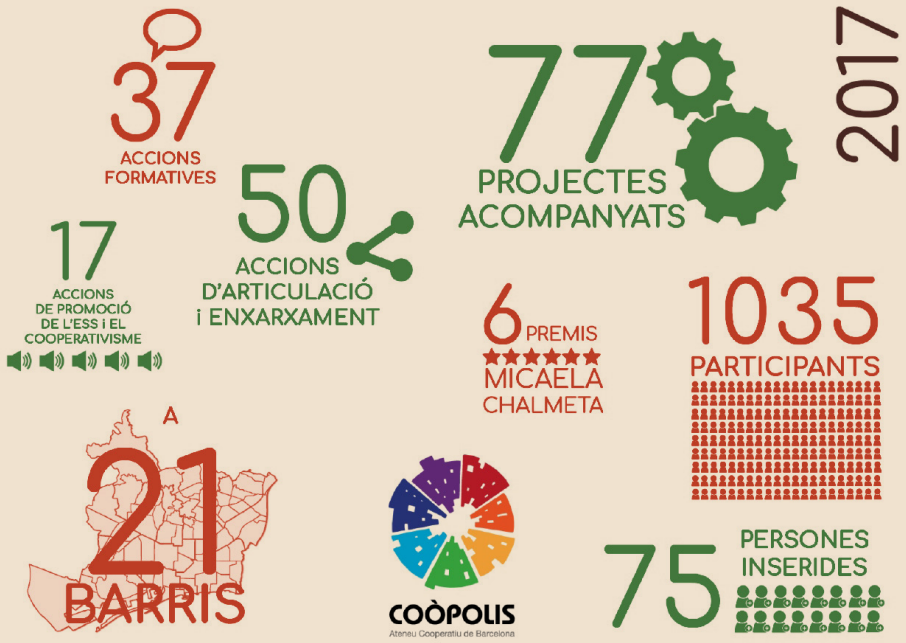
La inauguració oficial va tenir lloc el 3 de maig de 2017, en un acte que va reunir representants de tots els agents significatius del projecte: Gerardo Pisarello (primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament), Dolors Bassa (consellera de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat), Jordi Via (comissionat d'ESS), Josep Vidal (director general d'economia social), Laura Pérez (regidora del Districte de Sants-Montjuïc), així com membres de la Plataforma Can Batlló és pel Barri, entitats federatives (FCTC, CoopCat) i representacions de diferents cooperatives del barri i de la ciutat (XES, Coop57, L'Impuls).

Coòpolis inaugura la seva primera oficina a Can Batlló. Font: El3.cat (5 de maig de 2017)

Resultats agregats de la Memòria 2016-1017. Coòpolis. Ateneu Cooperatiu de Barcelona

A partir d'aquell moment, la seu física del Bloc 8 va permetre articular el primer dispositiu permanent d'atenció, formació i acompanyament. Durant els seus primers sis mesos d'activitat —de març a setembre de 2017— Coòpolis va atendre més de 75 projectes, va organitzar 39 accions formatives i va acompanyar la constitució efectiva de més de 20 noves cooperatives.

Amb l'accent posat en la creació, entre aquelles noves iniciatives, i guanyadores dels primers premis Micaela Chalmeta, hi havia la cooperativa d'arquitectura social Voltes, la cooperativa T.I.C.T.A.C. (Taller d'Intervencions Crítiques Transfeministes Antirracistes Combatives), l'editorial Descontrol de Can Batlló, La Raposa, cultura i restauració al Poble-sec o La Panzanella, un menjador escolar agroecològic per l'Institut Viladomat, així com iniciatives d'ofici nascudes al mateix recinte com La Fusteria de Can Batlló i CoopNet.[32] Aquest primer desplegament va permetre la inserció laboral directa de més de 50 persones i la presència de l'Ateneu en 21 barris de la ciutat.[33]

Davant l'augment de les demandes d'acompanyament i les necessitats d'espai,[34] entre 2018 i 2019 es va acordar amb el Districte l'ampliació de la Fase 0 fins als 900 m² per incorporar tres aules de formació i un primer espai d'incubació per a deu projectes en fase embrionària. Durant les obres d'execució de les aules de formació —entre finals de 2018 i el novembre de 2019—, l'equip de Coòpolis va traslladar temporalment les seves oficines a les instal·lacions de l'Escola Lliure El Sol, a les Drassanes de Ciutat Vella, un trasllat que va servir per reforçar l'eix de formació i cooperativisme educatiu fins al retorn al Bloc 8 ja ampliat, durant la tardor de 2019. Els nous mòduls d'incubació van quedar plenament disponibles a principis de 2020, just quan arribà la pandèmia de la Covid.

Cubicle d'oficines del Bloc 8

Espai d'incubació del Bloc 8, actual seu de La Factoria Col·lectiva

Aules de formació del Bloc 8

L'estructuració en cercles estratègics i la metodologia d'acompanyament

Més enllà de la promoció generalista de l'Economia Social i Solidària (ESS), des de l'inici, Coòpolis es va organitzar en eixos especialitzats d'intervenció, establint aliances i acords de col·laboració amb agents representatius i especialitzats del sector cooperatiu. En una tendència creixent en successives convocatòries, la voluntat era passar de la mera promoció a la transformació estructural. Adoptar una actitud proactiva per detectar noves necessitats i oportunitats de sectors productius i reproductius, en lloc de limitar-se a atendre la demanda espontània.[35] La idea era col·lectivitzar sabers pràctics i situats per localitzar necessitats de desenvolupament, eixos d'incidència pràctica i línies d'actuació estratègica.

La metodologia d'intervenció es repetí i sofisticà amb els anys, d'un primera presa de contacte, exploració i diagnòstic de necessitats en un sector determinat s'obria un primer itinerari tàctic d'accions de dinamització i un pla de treball conjunt en col·laboració amb les entitats del sector. Si el procés quallava i resultava fructífer, finalment es constituïa una agrupació d'entitats que s'articulaven en una nova línia de treball o en un nou cercle estratègic de l'Ateneu. En qualsevol cas, l'activitat no s'esgotava en l'estructuració per cercles, es complementava amb eixos de treball emergents com, per exemple, el de Cultura Cooperativa en conveni amb Quesoni i el Koitton Club; l'eix estratègic d'activitats de cura i d'economia feminista o mitjançant la difusió de les finances ètiques. Aquella metodologia de reproducció del dispositiu acabà convertint-se en la forma més orgànica de creixement i consolidació de les activitats de l'Ateneu.[36]

A partir de les entitats del projecte inicial i la incorporació progressiva en successives convocatòries d'organitzacions de referència com Col·lectiu Ronda, Grup ECOS, IACTA, MigrESS, L'Esguard, La Pera Comunicació o FETS, l'Ateneu es va vertebrar en cercles temàtics i sectorials.

Primers cercles temàtics

- **Cercle de Migracions i Economia Solidària Antiracista:**

Nascut a partir d'un primer acte conjunt el maig de 2017, fou el primer cercle de Coòpolis, consolidat formalment el 2018 amb entitats com l'associació MigrESS, IACTA Sociojurídica i La Ciutat Invisible. Precisament, una de les necessitats inicials detectades per l'Ateneu fou la poca presència de persones migrants dins l'ESS. D'acord amb aquells objectius, el cercle fou creat per abordar les barreres administratives i jurídiques derivades del racisme i la Llei d'Estrangeria, oferint assessorament legal i acompanyament per a la regularització i la creació de cooperatives de persones migrades. El 2019 va organitzar la 1a Fira d'Economia Migrant i Diversa.[37]

Cercle de Consum i Habitatge Cooperatiu:

Centrat en la promoció de l'alimentació agroecològica, la mobilitat i la consolidació del model d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús. D'aquest cercle, format inicialment per entitats com Quèviure, Opcions de Consum Responsable, Sostre Cívic i FETS va sorgir, a partir de març de 2018, l'acompanyament intensiu al procés de creació del primer supermercat cooperatiu de la ciutat, Foodcoop BCN. També el suport a l'expansió inicial de noves promocions d'habitatge cooperatiu en cessió d'us impulsades per Sostre Cívic i la Fundació La Dinamo; o el suport a la creació del Bicihub en el camp de la mobilitat.

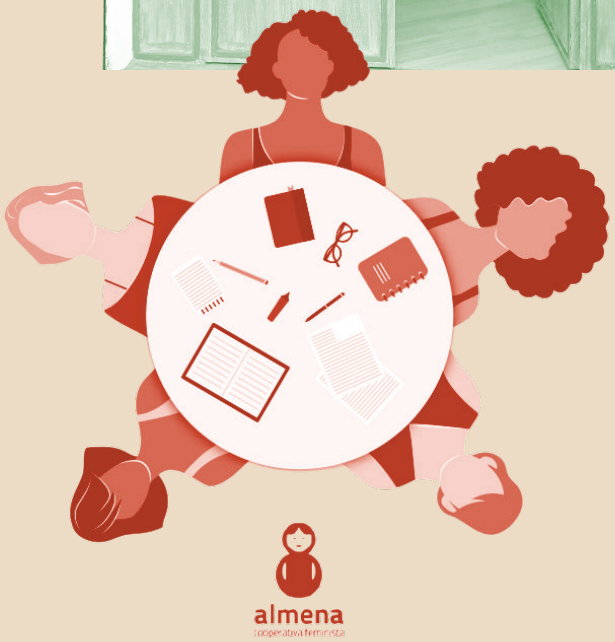
Cercle d'Economies Feministes i de les Cures:

Orientat a la transició organitzativa feminista del teixit cooperatiu, la sostenibilitat de les seves pràctiques, la visibilitat dels treballs de reproducció social i a la millora de les condicions laborals en sectors com el treball de la llar, les cures i l'atenció a les persones. Acompanyà la constitució de projectes com Mujeres Pa'lante, Metzineres o Almena Feminista. És un dels eixos transversals fonamentals treballats en continuïtat durant tota la trajectòria de Coòpolis, abans inclús de constituir-se en cercle.

Cercle d'Incubació:

Dedicat a dissenyar i establir un model propi d'incubació cooperativa, basat en el suport mutu, el desenvolupament d'itineraris de consolidació i el codisseny d'eines col·lectives. Fou impulsat per FemProcomuns, LabCoop, Etcèteres i Calidoscoop, totes entitats del Grup ECOS. Per establir-ne els fonaments, l'any 2018 es va dur a terme una anàlisi comparativa de 19 experiències internacionals i estatals. No obstant, el retard de les obres de l'espai d'incubació i la poca fluïdesa en la comunicació entre les entitats participants i l'ateneu feren que el servei s'hagués de reformular a partir de 2020.[38]

almena
cooperativa feminista

> **La idea era col·lectivitzar sabers pràctics i situats per localitzar necessitats de desenvolupament, eixos d'incidència pràctica i línies d'actuació estratègica.**

Sessió Impulsem les cures de Coòpolis al Bloc 8.
16 de setembre de 2021

Tota aquella tasca sectorial també s'alimentava de la convocatòria periòdica de Taules estratègiques en les què progressivament hi foren acudint representants de diferents entitats (CoopCat, FCTC, XES, Coop57 i xarxes territorials com l'Impuls Cooperatiu de Sants, Cooperasec o Coopoblet) i de les administracions (Comissionat d'Economia Social i Solidària, Barcelona Activa, la Direcció General d'Economia Social de la Generalitat). La idea era socialitzar i validar la direcció estratègica que havia de prendre Coòpolis en determinades línies de treball focalitzades en diferents sectors. I també constituir un espai plural de col·laboració regular entre agents de naturalesa molt distinta.

La metodologia d'acompanyament integral s'anà perfeccionant, combinava la formació grupal (tallers cooperatius i d'estatuts), hores d'assessorament tècnic fet a mida i un paquet d'hores d'acompanyament jurídic i notarial personalitzat amb els equips dels projectes: el disseny del pla econòmic i financer, definició dels estatuts socials, els reglaments de règim intern....

La inscripció i constitució formal al Registre era acompanyada i garantida pel Col·lectiu Ronda. A partir de la segona anualitat també es va establir un CMS (*Content Mangement System*) —el Back Office de Coòpolis— per poder gestionar adequadament les dades de les activitats i les participants. La recopilació de variables com l'edat, el gènere, la residència o l'origen permetia fer un seguiment més acurat i sistemàtic dels indicadors de l'ordre i de les necessitats del teixit cooperatiu.

La producció de dades permetia classificar i afinar la selecció d'acompanyaments a partir dels denominats Col·lectius Diana, sectors de persones especialment vulnerabilitzades (sense papers, ocupació informal i precària, sector de les cures) que no disposaven d'accés als recursos de l'ESS. El sistema s'anà millorant any rere any, i progressivament també serví com a programa de gestió de la resta d'Ateneus Cooperatius, aplicant el principi de replicabilitat i de transferència de coneixements.

Arrelament als barris i eines de visibilització: els Premis Micaela Chalmeta

De la pròpia vocació territorial de l'equipament i amb l'objectiu de garantir el caràcter de servei públic distribuït per a tota la ciutat, durant la segona anualitat l'Ateneu va desplegar la línia estratègica territorial. A través de la creació de Taules Territorials i aliances amb xarxes locals, Coòpolis va estar present de forma continuada en processos de diversos barris de Barcelona. Des de Sants a través de l'Impuls, Poblenou amb l'Eix Pere IV, Poble-sec amb Cooperasec, Barceloneta amb el Cercle Mar, fins a Gràcia amb GràciaCoop, i també a d'altres barris com Sant Andreu, Nou Barris, Sarrià, Guinardó, la Marina amb L'Engranatge o el Besòs amb el Menjador Solidari Gregal.

No obstant, el Cercle de Territori no continuà com a tal en les següents anualitats. Topà amb certes dificultats d'implementació fruit dels desequilibris en funció de la densitat i presència d'entitats, la seva dèbil intercooperació i la manca de finançament per sostenir les accions continuades als barris. Els anys posteriors, la dimensió territorial s'inclinà per treballar de forma sectorial cap a l'acompanyament de projectes específics i emergents, per després, territorialitzar-ne les accions.

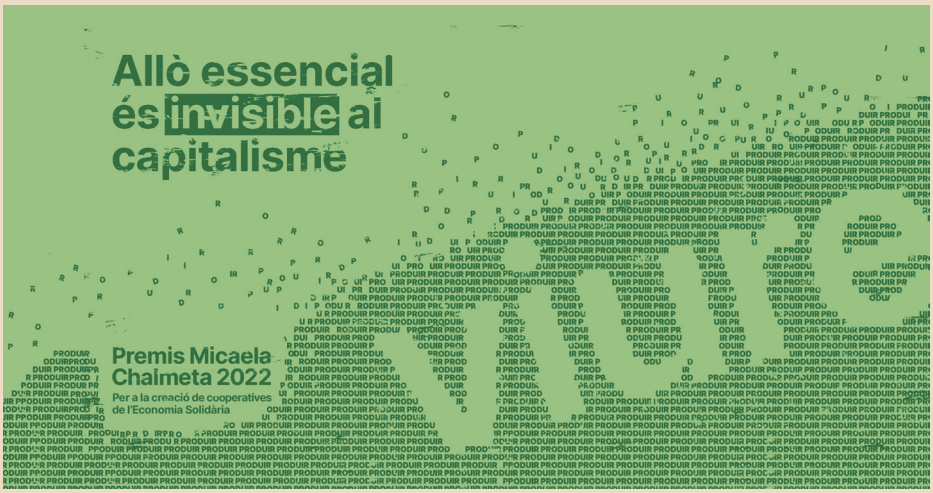
La labor territorial generava cooperatives, però no necessàriament ecosistemes econòmics locals sòlids. Poc a poc, s'anà convergint en la reorientació del treball a partir de nodes territorials i s'acabà imposant la idea de territorialitzar l'estratègia sectorial de Coòpolis.

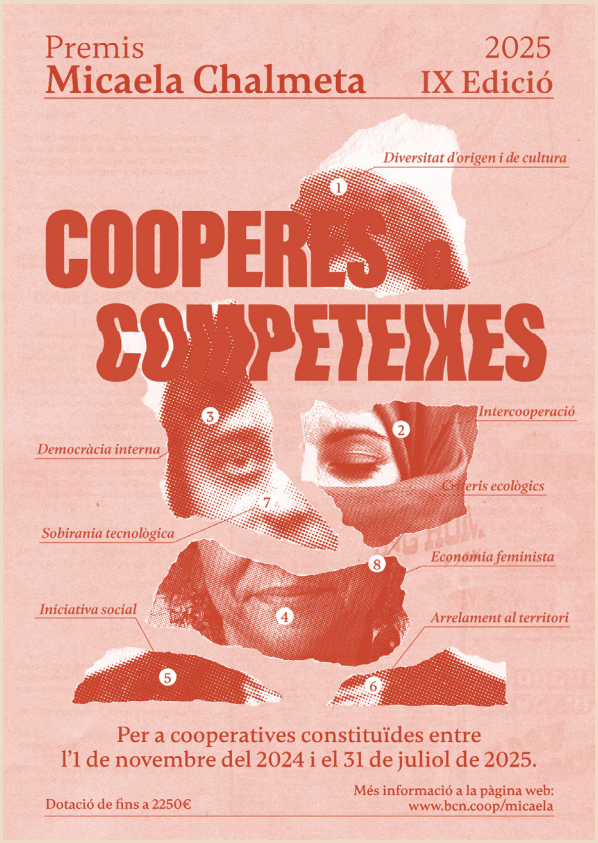
Dins de la dinàmica de reforçament i de visibilització del teixit cooperatiu cal destacar la promulgació dels Premis Micaela Chalmeta per a la creació d'entitats d'ESS. Batejats en honor a la històrica dirigent socialista i cooperativista, recollia la iniciativa original de 2016 de l'Impuls Cooperatiu de Sants.

Coòpolis va convocar la primera edició d'aquests premis en el marc de l'Ateneu l'1 de juliol de 2017, fent coincidir el lliurament dels guardons amb la celebració de la Diada Internacional del Cooperativisme a Can Batlló. Els Premis Micaela Chalmeta oferien una beca d'acompanyament integral, assessorament jurídic i una aportació econòmica directa a fons perdut per a la capitalització inicial del projecte. A través de les seves edicions anuals, els premis van servir de suport per a la constitució i consolidació de projectes del teixit cooperatiu.[39]

Entrega dels Premis Micaela Chalemta, juliol de 2018

Dissenys de cartells de diverses edicions del premis Micaela Chalmeta

La preparació del projecte municipal al Bloc 4

Coòpolis va combinar el finançament de la Generalitat de Catalunya per desplegar l'Ateneu Cooperatiu amb un acord d'abast municipal. A partir de 2017, l'Ajuntament de Barcelona —a través del Comissionat d'ESS i de Barcelona Activa— va formalitzar la signatura de convenis bilaterals anuals (i posteriorment un conveni bianual 2020–2022) per al desenvolupament efectiu del Centre de Promoció del Cooperativisme de Barcelona.

Aquest conveni municipal finançava línies d'actuació no cobertes per l'ordre d'Ateneus Cooperatius, molt incardinada a la generació d'ocupació —com el suport al sector de les cures, l'impuls del cooperativisme de plataforma, accions de relleu cooperatiu en el comerç local o el suport i manteniment de la infraestructura del Bloc 8— i establia el marc de coordinació per al desenvolupament de la seu definitiva: la rehabilitació integral de la nau que acabaria esdevenint el Bloc4Bcn de Can Batlló.

Entre 2018 i 2019, l'equip tècnic de Coòpolis va participar en les reunions amb l'empresa municipal d'infraestructures (BIMSA) i l'equip d'arquitectes per definir el projecte executiu. Així mateix, es va incorporar a la Taula de Patrimoni Ciutadà de Barcelona, establint referents en la gestió comunitària d'equipaments públics de promoció econòmica.

Els Ateneus Cooperatius: motor de territorialització i democratització econòmica

En el mateix moment que Coòpolis començava a caminar, el desplegament per tot el territori del programa d'Ateneus Cooperatius de Catalunya va suposar una de les intervencions de política pública més significatives per a la difusió, descentralització i territorialització de l'Economia Social i Solidària (ESS) a tot el país.

Més enllà d'un conjunt d'ajudes puntuals, la política d'Ateneus va implantar una veritadera xarxa d'infraestructures públiques de foment cooperatiu gestionades directament pel teixit socioeconòmic local. Això va permetre que les eines de la democràcia econòmica, l'autoocupació col·lectiva i la transformació social no quedessin retingudes a la capital, sinó que germinessin de manera adaptada i diversa a totes les comarques catalanes.

L'extensió i l'impacte dels ateneus no va ser homogeni, sinó que es va traduir en un desplegament diferenciat segons la singularitat socioeconòmica, els operadors locals i la potencialitat del teixit associatiu de cada zona.[40]

> **El desplegament per tot el territori del programa d'Ateneus Cooperatius de Catalunya va suposar una de les intervencions de política pública més significatives per a la difusió, descentralització i territorialització de l'Economia Social i Solidària (ESS) a tot el país.**

L'autoorganització del territori: el naixement de la XAC

El desplegament territorial va posar de manifest que la convocatòria inicial de la generalitat no havia previst cap espai estable de coordinació compartida, més enllà d'una secretaria tècnica merament formal. El programa havia nascut concebut com a 14 subvencions "independents", compartimentades a entitats agrupades de diferents territoris. Per superar aquesta lògica de subvenció vertical i unidireccional, els mateixos agents promotors dels ateneus, des de cada territori, van impulsar l'autoorganització col·lectiva per establir punts de trobada més substantius i regulars.

Entre el 2017 i el 2018 es van establir les primeres trobades informals entre equips tècnics i polítics dels diferents ateneus, que van desembocar en la constitució formal de la Xarxa d'Ateneus Cooperatius (XAC). Durant els anys següents, el grup motor de la XAC va desplegar la seva activitat operativa regular, convertint-se en un espai de governança comuna, en el qual es compartien metodologies, eines d'acompanyament i protocols de diagnosi territorial.

La xarxa, a més, s'erigí en un òrgan d'interlocució política única davant la Direcció General d'Economia Social de la Generalitat de Catalunya, que va permetre negociar millores en els indicadors, flexibilitzar la justificació administrativa i orientar les futures bases reguladores cap a les necessitats reals del territori.

Per sostenir la complexitat organitzativa d'una xarxa tan diversa, 14 nodes territorials de naturalesa molt diferent, més de 130 entitats promotores i centenars d'accions anuals, entre el 2018 i el 2020 la XAC va impulsar la recreació d'una Secretaria Tècnica coral que, inicialment, va néixer com un equip de treball delegat entre diferents ateneus per assumir tasques de comunicació conjunta, trobades estatals i homogeneïtzació d'indicadors. A partir d'aleshores, assumint la necessitat estructural d'aquesta coordinació, la Generalitat va incorporar formalment la Secretaria Tècnica de la XAC dins de l'ordre reguladora de subvencions de l'any 2021, consolidada posteriorment en el marc plurianual 2024–2027.[41]

XAC
xarxa d'ateneus cooperatius

1 **Coopsetània Ateneu de l'Anoia, Penedès i Garraf**
www.coopsetania.cat

2 **Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran**
www.acapa.cat

3 **Ateneu Cooperatiu del Baix Llobregat**
www.ateneucoopbll.cat

4 **Ateneu Cooperatiu del Barcelonès Nord**
www.ateneubnord.cat

5 **Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central**
www.coopcatcentral.cat

6 **Ateneu Cooperatiu CoopCamp - Camp de Tarragona**
www.coopcamp.cat

7 **Ateneu Cooperatiu Coòpolis - Barcelona**
www.bcn.coop

8 **Ateneu Cooperatiu L'Hospitalet de Llobregat - La Col·lectiva**
www.ateneulh.coop

9 **Ateneu Cooperatiu Coop Maresme**
www.coopmaresme.cat

10 **Ateneu Cooperatiu Ponent Coopera**
www.ponentcoopera.cat

11 **Ateneu Cooperatiu de Terres Gironines**
www.ateneucoopgi.org

12 **Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre**
www.ateneucoopte.org

13 **Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental**
www.ateneucooperatiuvalles.org

14 **Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental**
www.ateneucoopvor.org

Mapa de la XAC

L'impacte de la pandèmia i la resiliència cooperativa

El març de 2020, la pandèmia de la COVID-19 i el decret d'estat d'alarma van alterar profundament l'activitat socioeconòmica. Després de l'amenaça de suspensió, Coòpolis va saber adaptar l'oferta formativa, les sessions d'atenció al públic i els assessoraments jurídics a entorns virtuals —més de 82 accions formatives, 98 acompanyaments i 18 cooperatives creades entre abril i novembre[42] —i prioritzar l'atenció d'urgència a cooperatives i projectes de sectors essencials:

- **Atenció a treballadores de la llar i de les cures**, assessorant sobre els impactes laborals del confinament (ERTO's) i promovent xarxes de suport.
- **Suport a iniciatives de repartiment** i restauració cooperativa, coordinant accions per a projectes com Mensakas o la xarxa de restauració local.
- **Reorientació productiva**, on experiències acompanyades des del Cercle de Migracions com el col·lectiu Top Manta van adequar el seu taller per confeccionar material sanitari de protecció per a centres de salut.
- **Estratègies de resiliència i supervivència**, per a les cooperatives en dificultat i en risc de desaparició

Les circumstàncies van propiciar l'obertura d'un procés de reflexió organitzativa interna. Les característiques de les convocatòries anuals i la conveniència d'ampliar la representació jurídica van palesar la necessitat de dotar el projecte d'una estructura de segon grau. A finals de 2020 es van començar a posar les bases per a la constitució de l'Associació Coòpolis, entitat integrada per les organitzacions motores del projecte per gestionar la governança i el futur de l'equipament.

Sessió de formació durant el gener de 2022.

Visita a les instal·lacions de Coòpolis de representants de la FCTC, Coopcat i de les administracions, Direcció General d'Economia Social de la Generalitat i Comissionat d'ESS de l'Ajuntament

5. La consolidació: l'embranzida cap al salt d'escala (2021—2024)

Entre 2021 i 2024, el projecte Coòpolis va viure tot un procés de transició per pautar la seva transformació, més enllà de la Fase 0 fins a la seva ubicació al Bloc 4. El període va estar marcat pel procés de musculació i maduració organitzativa interna. L'apuntalament de l'aliança entre el teixit cooperatiu i les entitats representatives del sector i la rehabilitació i posterior trasllat de la seu definitiva al Bloc 4. Aquest salt d'escala va significar la confirmació del pas d'un dispositiu d'acompanyament local cooperatiu a la consolidació d'un dels pols cooperatius més grans d'Europa, plenament integrat en l'Estratègia #ESS-BCN2030[43] i fonamentat en la gestió públic-cooperativa-comunitària.

La recomposició interna: la creació de l'Associació Coòpolis

A mesura que Coòpolis i el projecte d'Ateneu Cooperatiu guanyaven complexitat, s'articulaven nous cercles temàtics i augmentava l'activitat, es van evidenciar les limitacions de mantenir la responsabilitat de l'equipament ancorada en una sola entitat principal.[44] Aquesta situació de cessió d'estructures per part d'entitats concretes era viscuda com una anomalia i generava una càrrega desproporcionada que no s'ajustava a la naturalesa horitzontal i plural del projecte.

Per aquest motiu, l'any 2020 es va obrir un procés de reflexió interna per dotar Coòpolis d'un marc jurídic propi, independent i participat. El debat va culminar el juliol de 2021 amb la constitució de l'Associació Coòpolis, una entitat de segon grau creada inicialment per vuit de les entitats promotores de l'Ateneu: LaCol, La Ciutat Invisible, Col·lectiu Ronda, L'Esguard, La Pera Comunicació, Reflexes, CoopNet i MigrESS, que fou definitivament formalitzada el setembre de 2021.

L'associació va néixer amb la voluntat de transferir la centralitat de la gestió cap a un espai d'articulació col·lectiva, així com amb l'objectiu estatutari de convertir-se en una Cooperativa de Foment Empresarial o d'Impuls Socioeconòmic, tan bon punt es desplegués el reglament corresponent de la Llei de Cooperatives.

La creació de l'Associació Coòpolis va respondre a tres objectius estratègics fonamentals: garantir la horitzontalitat en la presa de decisions, crear una estructura tècnica pròpia de coordinació operativa i generar un interlocutor únic per al desplegament del Bloc 4.

A partir de la seva creació, l'Associació Coòpolis va eixamplar progressivament la seva base social fins a agrupar una vintena d'entitats promotores i associades provinents de l'Ateneu i dels diferents cercles com Trama, IDRA, XES Barcelona, COS Salut, Abarka, La Tregua, Illay Legal, Batec, La Dinamo, Sostre Cívic, Opcions, Espai Ambiental, Equilàtera, Fil a l'agulla i Calidoscoop entre d'altres, consolidant un model de governança plenament compartit i representatiu de l'ecosistema cooperatiu de Barcelona.

Tot aquell procés de maduració organitzativa va coincidir amb un canvi estructural crucial en el model de finançament públic: l'abandonament de les licitacions anuals de la Generalitat de Catalunya i el pas a la convocatòria trianual (2021–2024). Aquesta transició cap a un marc de tres anys —reclamada sostingudament per Coòpolis i la XAC— va permetre superar la inestabilitat dels cicles d'un sol any, consolidar l'equip tècnic, planificar l'activitat a mitjà termini i afrontar el salt d'escala cap al Bloc4BCN amb les garanties d'un marc d'execució sostingut, renovat posteriorment per al període 2024–2027.

El 2022 l'associació va assumir directament la titularitat dels convenis anuals i bianuals amb l'Ajuntament de Barcelona i Barcelona Activa, així com la representació formal a la Xarxa d'Ateneus Cooperatius de Catalunya (XAC) amb la gestió de les candidatures per a les convocatòries del programa. No obstant, per diversos motius burocràtics, en l'ordre 2021-2024 només pogué constar com a entitat agrupada, i fins el 2024 no va poder ser la beneficiària directa principal de la subvenció.

La consolidació de l'equipament: l'equip tècnic i les àrees de treball

Si bé des de la primera convocatòria l'equipament disposà de personal tècnic associat a les entitats promotores, no fou fins la creació de l'Associació Coòpolis, a mesura que creixia el volum d'activitat i la diversitat de serveis, que es va evidenciar la necessitat d'augmentar el personal propi contractat i consolidar l'equip tècnic per assumir les funcions de Coordinació Tècnica i Operativa — acollida de projectes, gestió administrativa i dinamització de la incubadora—. L'activitat de l'Ateneu s'organitzà de forma funcional en sis àrees de treball transversals, assumida de forma mixta entre els tècnics i persones de les entitats promotores:

- **Suport, Atenció i Acompanyament:** gestió dels itineraris d'assessorament jurídic, econòmic i estratègic. Serveis d'Incubació i Acceleració, acompanyament intensiu i allotjament de projectes embrionaris o de projectes d'intercooperació per part d'entitats de primer grau.
- **Gestió i administració:** coordinació i administració tècnica de les activitats i dels indicadors.
- **Formació i Sensibilització:** disseny i coordinació de tallers d'eines pràctiques per a la creació i gestió cooperativa.
- **Educació:** presència a la Formació Professional, universitats i centres educatius per difondre el model cooperatiu.
- **Comunicació:** difusió i creació de relat de l'ESS i les activitats de Coòpolis.
- **Observatori:** investigació aplicada i diagnosi de la realitat socioeconòmica per dotar el cooperativisme d'eines pròpies d'anàlisi, cartografia i planificació estratègica.

“L'Associació Coòpolis va eixamplar progressivament la seva base social fins a agrupar una vintena d'entitats promotores, consolidant un model de governança plenament compartit i representatiu de l'ecosistema cooperatiu de Barcelona.”

La rearticulació i consolidació dels cercles sectorials

Entre 2019 i 2021 per tal d'actualitzar i ajustar els serveis en àmbits transversals com la transició ecosocial, Coòpolis rearticulà l'estructura de cercles sectorials per adaptar-se als canvis socials i a les noves necessitats detectades del teixit productiu.

En aquell període es feu tota una tasca estratègica de creació de nous eixos estratègics i de manteniment o consolidació d'aquells cercles que atenyien a sectors econòmics prioritaris. En els sectors d'interès, però sense prou força per constituir-se com a cercle, es cercava establir plans de treball continuats amb entitats concretes. Mentre en els que no hi havia activitat cooperativa significativa, —per exemple, el turisme— es buscava participar d'espais o generar activitats de debat per explorar-se el potencial.[45]

cercle migracions i ESS antiracista

Cercle de Migracions i Economia Social Antiracista:

En aquesta nova etapa, el primer cercle temàtic de l'Ateneu continuà la seva activitat. Reforçà el suport a la regularització administrativa, la lluita contra el racisme estructural, la creació de cooperatives i el suport a l'economia popular migrant. El cercle ha estat promogut i coordinat per l'Associació MigrESS juntament amb un grup motor format per Abarka, La Tregua, CoŀlectivaT i Illay Legal. Hi participen activament entitats i xarxes coŀlaboradores com IACTA Sociojurídica, Mujeres Migrantes Diversas, CoopHalal, Mujeres Pa'lante, la Fundació Pere Closa o T.I.C.T.A.C. Així mateix, des d'aquest espai s'acompanyen i s'enxarxen projectes i coŀlectius emblemàtics de l'economia popular migrant com el Sindicat Popular de Venedors Ambulants (Top Manta), Diomcoop, Dioko Advocades, Segones Oportunitats, Plataforma Cero, Periferia Cimarronxs i La Kantina Migrante.

cercle economies feministes

Cercle d'Economies Feministes i de les Cures:

Consolidat i especialitzat en la transició organitzativa feminista del teixit cooperatiu, la visibilització del treball de reproducció social i la introducció de la perspectiva feminista en la gestió cooperativa. És impulsat per entitats motores com Equilàtera, COS Salut, Almena Feminista i La Ciutat Invisible, comptant amb la coŀlaboració de xarxes de referència com Coŀlectiu Punt 6, La Raposa, Candela, Nus Cooperativa, Coeducació, Trama, La Fede.cat, La Insòlita i la xarxa «Prescrivim Cura Digna!». Des d'aquest cercle s'han acompanyat cooperatives de cures i salut coŀlectiva com Mujeres Pa'lante, Més que Cures, Metzineres, Cúrcuma, La Ciranda, Ca l'Abril, Clara Ser Gran i CoopNet.

cercle transició ecosocial

Cercle de Transició Ecosocial (Habitatge i Energia)

Centrat en la resposta cooperativa als reptes materials de l'accés a la llar i la sobirania energètica justa, s'articula com a cercle específic a partir de 2021.

- **A l'eix d'habitatge**, el grup motor ha estat impulsat per entitats de referència com Sostre Cívic i la Fundació La Dinamo, que ofereixen una oficina d'atenció pública, col·laboren amb entitats com Lacol i Celobert i acompanyen nous projectes en cessió d'ús com Cirerers, La Chalmeta, La Morada o La Corrala. El cercle és una de les portes d'entrada al cooperativisme d'habitatge per persones i grups de Barcelona, alhora que promou la consolidació de polítiques públiques de foment i extensió dels habitatges cooperatius a la ciutat.
- **A l'eix d'energia**, el cercle està promogut per Batec (Pol Cooperatiu per la Transició Energètica) juntament amb Aiguasol, Holon, Azimut 360, Emelcat, Societat Orgànica i SEBA, articulant la creació de Comunitats Energètiques Locals (CELs) als barris. Cada any organitzen la Setmana de l'Energia des d'una perspectiva cooperativa.

Cercle de Transició Agroecològica i Consum Conscient

Dedicat a l'agroecologia, els circuits curts de distribució i la sobirania alimentària. El seu grup motor està integrat per Espai Ambiental, Opcions de Consum Responsable i Arran de Terra. El cercle treballa en aliança amb la Federació de Cooperatives de Consumidors i Usuaris de Catalunya (Coopsconsum), la Coordinadora de Cooperatives de Consum de Barcelona, la Xarxa de Consum Solidari, L'Economat Social i Pebre Roig, acompanyant iniciatives com L'Àgora Agroecològica, La Corbatera, La Tartana de Can Bofill o els supermercats cooperatius de barri.. S'enxarxen amb espais com l'Assemblea Catalana per la Transició Ecosocial (acTe).

A nivell organitzatiu, el creixement de l'associació i de les activitats de l'ateneu, han propiciat l'establiment d'un model d'estructuració més madur i transparent, amb l'articulació de dos espais diferenciats de sobirania i decisió. D'una banda la Coordinadora de programes, de caràcter executiu més tècnic encarregada de gestionar l'activitat diària dels cercles i àrees, la programació d'activitats o la revisió i compliment d'indicadors; i per l'altra, el Comitè rector, espai de representació i deliberació estratègic entre les entitats que composen l'associació.

Des del 2024, a més, s'ha articulat la Coordinadora Col·legiada, un organisme coral de gestió que tradueix millor el caràcter plural de l'equipament, que no pas la coordinació unipersonal. Els espais de posada en comú i deliberació també s'afinaren amb la convocatòria bianual de les Assemblees Generals de Coòpolis, moment de rendició de comptes, valoració, validació i compartició de les activitats de l'ateneu: altes i baixes, resultats, pressupostos i línies d'actuació estratègica.

La constitució de l'Associació Bloc 4 i l'obertura del Bloc4BCN

En paral·lel al procés de maduració i reorganització interna, entre 2021 i 2022 es van intensificar les converses per definir la governança de la que havia de ser la seu definitiva a Can Batlló.

Per una banda, el juliol de 2021 es van iniciar les obres de rehabilitació arquitectònica del Bloc 4, finançades per l'Ajuntament de Barcelona amb un pressupost superior als 10 milions d'euros. Malgrat una aturada temporal en les feines de fonamentació a causa de la troballa de restes arqueològiques, el projecte arquitectònic (de més de 4.500 m² útils) va seguir el seu curs.

Per l'altra, es produí el llarg procés de definir l'organigrama i l'estructura de governança de l'equipament, així com la instrumentació del suport que haurien de donar tant ajuntament com generalitat a les activitats i serveis previstos.

En aquest àmbit, l'ajuntament va plantejar la necessitat de generar una aliança amplia, més enllà del propi ateneu, per gestionar un equipament singular d'aquella magnitud. La proposta va conduir a la trobada entre dues trajectòries complementàries: l'expertesa en la dinamització cooperativa, l'arrelament territorial i la incubació aportada per Coòpolis, i la representativitat institucional del moviment cooperatiu català de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) i la Confederació de Cooperatives de Catalunya (CoopCat).

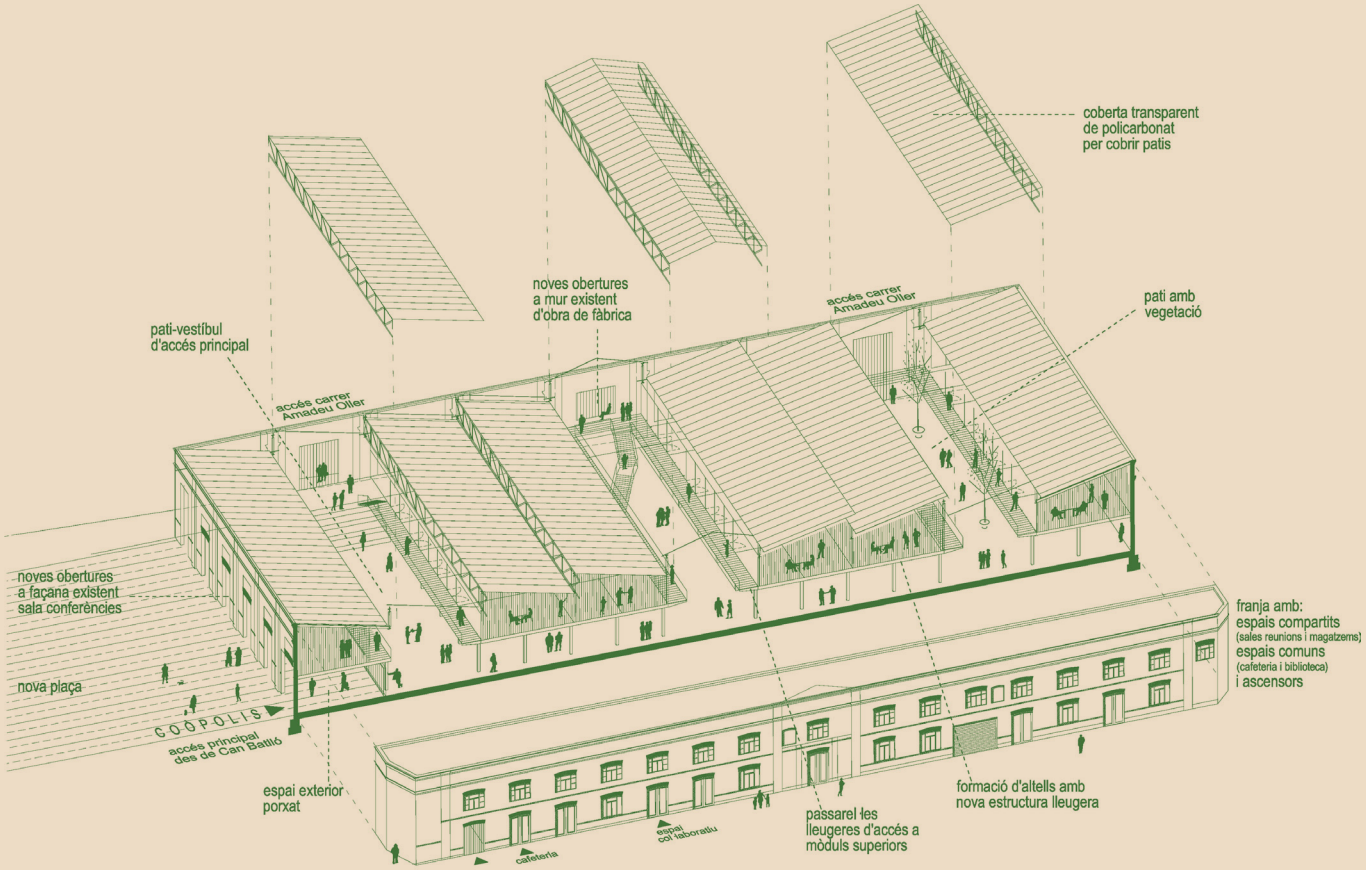
Aquesta convergència es va formalitzar entre octubre i novembre de 2022 amb la constitució de l'Associació Bloc 4, integrada per aquestes tres entitats com a sòcies fundadores.

El febrer de 2023, la Comissió de Patrimoni Ciutadà de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar oficialment la cessió d'ús de la nau del Bloc 4 a l'Associació Bloc 4 per un període de quatre anys renovables (2024–2030). Aquesta cessió s'emmarcava en el programa de Patrimoni Ciutadà, reconeixent la gestió pública-cooperativa-comunitària com un model de governança sense ànim de lucre al servei de l'interès general. Posteriorment, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona van articular el marc de finançament plurianual per sostenir l'activitat ordinària, els serveis d'incubació i l'estructura de funcionament de l'equipament, alineant el projecte amb els objectius de l'Estratègia #ESSBCN2030.

Un any després, el febrer de 2024, després d'unes llargues obres, es va produir el trasllat efectiu de Coòpolis del Bloc 8 al Bloc 4. Amb la progressiva obertura dels diferents espais i serveis previstos que no eren executats per l'ateneu cooperatiu, el març de 2024 culminà l'obertura oficial del nou equipament.

Després de set anys d'activitat provisional al cubicle de fusta del Bloc 8, l'Ateneu Cooperatiu es va instal·lar en la seva seu definitiva: el Bloc4BCN.

El trasllat va comportar també la ressignificació dels espais temporals del Bloc 8. Mitjançant acords amb l'ECVA Can Batlló i l'Impuls Cooperatiu de Sants, les aules i despatxos del Bloc 8 van passar a integrar-se en els usos comunitaris del recinte, mentre que l'espai de la primera incubadora de Coòpolis es va reorientar cap a la creació de la Factoria Col·lectiva, un nou pol cooperatiu de caràcter local —també seu de L'Impuls—, per mantenir viva la funció d'incubació i intercooperació al barri.

Plànol maqueta alçada del projecte arquitectònic del Bloc 4

Els espais d'allotjament i d'incubació del Bloc4BCN

BLOC4BCN
ESPAI COOPERATIU

Bloc4BCN: Un pol de referència europea amb governança pública-cooperativa

Des del 2024, el Bloc4BCN s'ha consolidat com un dels pols de promoció de l'Economia Social i Solidària (ESS) més grans d'Europa. Fruit d'una inversió municipal de 10,3 milions d'euros, la rehabilitació de la vella nau tèxtil de 4.500 m² combinà la conservació del patrimoni industrial amb l'alta eficiència energètica, la geotèrmia i la sostenibilitat. La gestió de l'equipament està cedida a l'Associació Bloc 4, integrada per CoopCat, la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (FCTC) i l'Associació Coòpolis. Igualment, per garantir la presència municipal a l'equipament s'hi sumà com a usuària de l'espai a Barcelona Activa, com a agència pública de desenvolupament econòmic.

A més de les seves funcions de dinamització i d'incubació, el Bloc4BCN s'ha estructurat com un model d'equipament públic-cooperatiu exemplar, en el qual la gestió dels serveis interns es realitza íntegrament mitjançant proveïdors i entitats de l'Economia Social i Solidària. La consergeria i cura de l'espai és gestionada per la cooperativa Diomcoop; el servei de bar i restauració per la cooperativa Abarka; la neteja per Coopnet, mentre la jardineria és mantinguda pel grup cooperatiu TEB.

El nou equipament multiplica la capacitat d'impacte de l'Ateneu amb infraestructures i serveis especialitzats d'alt rendiment, a través d'una oferta de serveis integrals i espais productius especialitzats:

- **Més de 40 mòduls d'incubació i acceleració:** espais de treball dissenyats per acollir simultàniament més de 60 projectes en fases de creació, consolidació i intercooperació.
- **Sala d'actes/Auditori:** una sala de 113m2 amb capacitat per unes 100 persones.
- **Projecte d'obrador compartit:** infraestructura destinada a la producció agroalimentària cooperativa, la transformació d'aliments de proximitat i l'impuls de projectes vinculats a la sobirania alimentària.
- **Programa JOVESS (Joves i Economia Social i Solidària):** línia de treball i espai específic adreçat al foment de la cultura cooperativa entre el jovent, la sensibilització en entorns educatius i universitaris, i l'acompanyament de projectes juvenils d'emprenedoria col·lectiva.
- **TechBloc4 / Bloc Tech:** pol d'acceleració especialitzat en la transformació digital, la sobirania tecnològica i el desenvolupament de solucions de programari lliure, eines del procomú i intel·ligència artificial cooperativa (com la infraestructura ESSIA).
- **Serveis de finançament cooperatiu:** acompanyament estructurat per a l'accés a instruments de finances ètiques, eines de capitalització, fons cooperatius de gestió col·lectiva i itineraris de sostenibilitat econòmica.
- **Programa d'internacionalització:** connexió directa del teixit cooperatiu local amb xarxes internacionals de l'ESS, foment de l'intercanvi d'experiències d'economia plural i projecció exterior de Barcelona com a capital de democràcia econòmica.
- **Equipaments de formació i atenció institucional:** cinc aules equipades amb video-conferència, sales de reunió, auditori d'alta capacitat i les seus de Coòpolis, la FCTC, CoopCat, l'Àrea d'ESS de Barcelona Activa i l'antena d'orientació laboral Sants-Montjuïc Activa.
- **Pol sectorial estratègic:** estatja projectes de referència en cures, habitatge cooperatiu en cessió d'ús, transició energètica i agroecologia.
- **Taller d'activitats semi-industrials (en procés):** espai actualment en fase de desplegament i preparació tècnica, orientat a la producció directa, fusteria, disseny tèxtil i solucions per a la transició ecosocial.

El servei d'incubació: de l'etapa embrionària al Bloc 8 al Bloc4BCN

Des de la posada en marxa del primer cubicle de fusta de 250 m² al Bloc 8 de Can Batlló, la incubadora de Coòpolis hi va allotjar de forma continuada entre 8 i 14 cooperatives i projectes en fase embrionària de manera simultània.

De la valoració d'aquesta primera etapa cal destacar la demostració de que l'acompanyament intensiu, la convivència en un mateix espai físic i la dinamització entre iguals permetia consolidar iniciatives viables i amb impacte social. D'aquestes primeres promocions en van sorgir cooperatives plenament consolidades a la ciutat com CoŀlectivaT (tecnologia lingüística), Abarka (gastronomia africana), Coopdevs (tecnologies lliures), Holon (dissenys de polítiques públiques), Equilàtera (cures i economies feministes), Ardit (comunicació) o la cooperativa feminista Almena.

Amb el trasllat efectiu al nou equipament del Bloc4BCN el febrer del 2024, el servei d'incubació va viure una veritable transformació:

- **Multiplicació de la capacitat i reestructuració del programa:** l'obertura del Bloc4BCN va permetre passar d'un màxim de 14 projectes al Bloc 8 a gestionar un total de 31 projectes allotjats (assolint un 90% d'ocupació inicial) i la participació directa de 130 persones.
- **Doble itinerari:**
  - **Programa d'Incubació (0 a 3 anys):** Adreçat a projectes en fase d'arrencada i creixement. Acull 15 projectes (11 cooperatives constituïdes, 3 associacions en procés de transformació i 1 col·lectiu d'autònoms en transició cap al cooperativisme).
  - **Programa d'Acceleració (3 a 6 anys):** pensat per a la maduració, integració en el mercat social i consolidació organitzativa. Hi participen 16 cooperatives, moltes de les quals provenien de la primera generació d'incubades del Bloc 8.
- **Diversitat sectorial i acompanyament d'alta intensitat:** els projectes allotjats es concentren principalment en sectors com les activitats socioculturals (14,7%), la digitalització i tecnologies emancipadores (14,7%), i la comunicació i l'audiovisual (12,9%). Aquests equips reben un assessorament continuat en viabilitat econòmica, gestió d'equips, digitalització i estratègies d'intercooperació.

Cafè d'intercooperació: La XES Sant Andreu al Bloc4BCN. Juliol de 2025

Vermut d'intercooperació: L'Impuls al Bloc4BCN. Desembre de 2024

El Pla Estratègic 2024—2027: de la sensibilització a la maduresa

L'establiment definitiu de Coòpolis al Bloc4BCN va coincidir amb la redacció i aprovació del Pla Estratègic de Coòpolis 2024–2027. Aquest document recull i expressa un canvi de cicle del projecte: la transició des d'una etapa inicial orientada principalment a la sensibilització, la difusió i el naixement de noves cooperatives cap a una nova fase, dedicada a la consolidació de les estructures cooperatives existents, l'enfortiment del mercat social i l'articulació a escala de ciutat i metropolitana.

El Pla Estratègic estructura la seva visió transformadora entorn de quatre grans eixos estratègics que regeixen tota l'activitat de l'Ateneu:

1. **Ampliació i diversificació de la potència de l'ESS:** Orientat a la democratització i relocalització de l'economia urbana a Barcelona. Es centra en identificar identificar oportunitats en sectors clau de la ciutat (tecnologia lliure, mobilitat, oficis, comerç de proximitat), tancar cadenes de valor cooperatives completes i fomentar l'autoorganització de les classes populars i treballadores.

2. **Consolidació i sostenibilitat de les estructures cooperatives:** Reorientació prioritària cap a la viabilitat, la supervivència i la capacitat d'autoreproducció del teixit cooperatiu existent. Aquest eix prioritza l'acompanyament en gestió econòmica, el reforç de la governança democràtica, la sobirania financera i la incorporació de pràctiques internes de benestar i sostenibilitat dels equips des d'una perspectiva ecofeminista i antiracista.

3. **Transició ecosocial des de l'economia plural i el postcreixement:** Promou en canvi de matriu econòmica que posa la sostenibilitat de la vida al centre. S'enfoca a estructurar circuits de producció, distribució i consum en sectors fonamentals com la sobirania energètica (mitjançant comunitats energètiques locals), l'habitatge cooperatiu no especulatiu, la sobirania alimentària i la gestió pública-cooperativa-comunitària de béns i equipaments.

4. **Generalització de l'accés a l'ESS i justícia social:** Destinat a obrir i democratitzar els espais, recursos i circuits de l'ESS a tota la població, especialment als col·lectius sistemàticament exclosos. Reconeix l'agència econòmica de les persones de baixes rendes i d'origen divers, combatent de manera transversal les barreres estructurals de classe i ètnia.

Aquests quatre eixos s'aterren a la pràctica interconnectant-se amb les quatre línies temàtiques específiques i transversals de l'Ateneu (Economies Feministes, Antiracisme i Migracions, Habitatge i Energia, i Sobirania Alimentària), garantint que la mirada ecofeminista, la decolonialitat i la transició justa impregnin qualsevol programa d'acompanyament o formació de Coòpolis.[46]

Jornades Internacionals d'Economia Plural al Bloc4BCN. Octubre de 2024

Presentació del pla estratègic 2024-2027. 31 d'octubre de 2025

6. Conclusions i reptes de futur

La trajectòria de Coòpolis ha demostrat que les polítiques públiques de foment de l'Economia Social i Solidària (ESS) no es poden abordar de manera efectiva des de la fragmentació de projectes o la lògica assistencial de la subvenció puntual a curt termini. El gran encert estratègic de Coòpolis ha sigut la capacitat de reinventar-se i d'evolucionar des d'un dispositiu local de barri —gestat des de la lluita veïnal, cooperativa i comunitària a Can Batlló— fins a constituir-se dins la Xarxa d'Ateneus Cooperatius, com un servei i una infraestructura pública de ciutat i de país.

Al llarg dels anys, aquest salt d'escala ha contribuït a dues grans transformacions, a saber, encara en curs. En primer lloc, donar protagonisme i agència a les pràctiques i principis de l'ESS en general com a nou model de producció i redistribució de la riquesa. I en segon lloc, la institucionalització d'un nou paradigma de governança i desenvolupament econòmic: la col·laboració pública-cooperativa-comunitària.

De la iniciativa pilot a la consolidació d'una política pública estructural per a l'ESS

El desplegament de Coòpolis, dels Ateneus cooperatius i del Bloc4BCn ha demostrat que la gestió comunal i cooperativa dels recursos públics és més eficient, democràtica i arrelada al territori que les fórmules hegemòniques de col·laboració público-privada. En aquest sentit, Coòpolis ha transcendit el concepte tradicional de servei d'acompanyament socioempresarial, erigint-se com un laboratori de política econòmica urbana que demostra que és possible organitzar l'economia, és a dir, el treball, el consum i els serveis, des de la redistribució justa i la sobirania local.

En el pla polític, la genealogia de Coòpolis suposa una esmena a la totalitat als models hegemònics de desenvolupament urbà público-privats. Enfront d'una planificació basada en l'extractivisme lucratiu, el monocultiu funcional, la gentrificació, la dependència del mercat global i la precarització de les majories, Coòpolis aposta per un desenvolupament econòmic endogen, local, equilibrat i ecològic, capaç de transformar la participació des de la base en una política pública permanent, estructural i desmercantilitzadora.

Un model que no busca atreure capital especulatiu extern, sinó mobilitzar els recursos propis del territori per satisfer les necessitats reals de la població.

Allà on el model público-privat sovint privatitza rendes públiques, externalitza riscos i mercantilitza serveis essencials, la col·laboració público-cooperativa-comunitària mancomuna recursos, garanteix l'interès general sense ànim de lucre i democratitza la gestió pública, com a garantia de retorn social i desmercantilització urbana.

Davant les incerteses contextuals, els canvis aritmètics de cicle polític o les temptatives de retallada en les polítiques de foment de l'economia social, cal reivindicar amb fermesa la continuïtat, estabilitat i blindatge pressupostari de les estructures públiques de suport a l'ESS com Coòpolis i la XAC:

- **Suport públic, estructural i continuat a l'ESS:** les transformacions estructurals (com la transició energètica, l'habitatge no especulatiu, la sobirania digital, la reindustrialització cooperativa o la dignificació de les cures) requereixen suport públic sostingut en el temps. Els programes de suport a l'ESS existents han de disposar de convenis i marcs de finançament plurianuals que garanteixin la seva autonomia, planificació i capacitat d'acció a llarg termini.
- **L'ESS com a sector estratègic, no assistencial:** l'economia cooperativa social i solidària no és un pedaç per a les fallides del mercat ni un dispositiu d'emergència per a situacions de vulnerabilitat, sinó un sector socioeconòmic central per propulsar la reindustrialització neta, la sobirania digital, la creació de treball digne i la democràcia econòmica a Barcelona.

> **Coòpolis aposta per un desenvolupament econòmic endogen, local, equilibrat i ecològic, capaç de transformar la participació des de la base en una política pública permanent, estructural i desmercantilitzadora.**

Obertura cap al futur: reptes estratègics per al nou cicle (Horitzó 2030)

Amb la mirada posada en el desplegament del Pla Estratègic 2024–2027 i l'Estratègia #ESSBCN2030, Coòpolis s'enfronta a una sèrie de reptes estratègics interns i externs per consolidar la transició des de l'acompanyament puntual cap a la transformació socioeconòmica estructural de la ciutat.

Com a infraestructura pública i dispositiu d'acompanyament i d'incubació, Coòpolis afronta quatre reptes institucionals i metodològics propis per al pròxim cicle.

Reptes interns

1. **Del naixement a la consolidació i blindatge del teixit:** superar la fase de creació inicial per prioritzar la viabilitat financera, la governança democràtica, la millora de la gestió econòmica i la supervivència de les cooperatives existents davant les pressions del mercat convencional.
2. **Esponjament territorial, articulació metropolitana i de país:** evitar l'excessiva centralitat del Bloc4BCN descentralitzant els recursos i l'activitat cap als barris (mitjançant les Comunalitats Urbanes i les Xarxes Locals) i teixint aliances regionals amb la resta d'Ateneus Cooperatius de l'AMB i de la resta del país, a través de la XAC.
3. **Sobirania i reivindicació de continuïtat pública:** la continuïtat d'aquesta infraestructura ha de mantenir la direcció col·legiada i la governança en mans del teixit cooperatiu associat (mitjançant l'Associació Coòpolis), evitant la burocratització o la supeditació a lògiques d'administració centralitzada.
4. **Referent de democràcia econòmica i de la col·laboració pública-cooperativa-comunitària:** posicionar Barcelona en l'àmbit internacional de l'economia plural i enfortir el paradigma de la col·laboració pública-cooperativa-comunitària.

Més enllà del funcionament estricte de l'Ateneu, el moviment cooperatiu i l'ESS s'enfronten a cinc grans reptes socials d'impacte estructural per transformar la matriu socioeconòmica.

Reptes externs

1. **La realització de la transició ecosocial justa:** dinamitzar la resposta cooperativa a la crisi climàtica i de recursos mitjançant la descarbonització, la sobirania energètica, la reducció de l'empremta ecològica urbana, la mobilitat sostenible i nous models de producció i consum sota principis de postcreixement.
2. **Respostes cooperatives a la policrisi:** el moviment cooperatiu ha de preparar-se per donar respostes estructurals als grans reptes materials de la societat i de les classes populars: escalar l'accés a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús (garantint finançament, solars i sòl públic), generalitzar la sobirania energètica a través de les Comunitats Energètiques Locals (CELs) i pols de l'energia, i consolidar la democratització i dignificació del sector de les cures i la salut col·lectiva.
3. **El foment de cercles virtuosos d'ESS cap a la satisfacció integral de necessitats:** cal donar un salt qualitatiu articulant sistemes econòmics integrats on es creuin directament els eixos fonamentals de la vida quotidiana: habitatge, consum, treball, cures, tecnologia, formació i mobilitat. El repte és tancar circuits interns per enfortir i alimentar cada segment mitjançant la seva posada en relació. Això permetria desmercantilitzar la vida, satisfer necessitats reals i retenir el valor generat dins de l'economia local.
4. **Detecció de buits estratègics i reindustrialització neta:** treballar per emergir en sectors d'alt valor afegit com la reindustrialització des de la circularitat, la producció de proximitat, la recuperació d'oficis i d'espais industrials en desús per a activitats productives sostenibles.
5. **Sobirania tecnològica i ètica:** desenvolupar programari lliure, núvols cooperatius (CommonsCloud) i algorismes transparents de codi obert per posar la IA al servei del bé comú (ESSIA), la transició justa i el treball digne, evitant el control oligopòlic de les grans tecnològiques.

En conclusió, la història de Coòpolis demostra que quan l'administració pública confia en la capacitat d'autoorganització de la comunitat i hi posa recursos estables, l'economia es democratitza i la societat millora. Mantenir, enfortir i projectar cap al futur aquesta infraestructura pública és la millor garantia per construir una ciutat més justa, viva i sostenible.

A. Annexos

A1. Guanyadors dels Premis Micaela Chalmeta (2017—2023)

Edició / Any	Projectes Guardonats	Sector / Àmbit	Dotació i Suport
1a Edició (2017)	Cap a Mar, Cúrcuma, Trama, La Fusteria de Can Batlló, Col·lectiva't, La Paleta	Pesca marina, Cures, Cultura, Fusteria d'ofici, Serveis lingüístics i Construcció	2.250 € per projecte + acompanyament expert a la constitució.
2a Edició (2018)	La Panzanella, Voltes, T.I.C.T.A.C., Descontrol Editorial (Mencions: Arran de Terra, VanWow)	Menjador escolar agroecològic, Arquitectura social, Formació transfeminista/antiracista i Editorial	2.250 € + acompanyament tècnic.
3a Edició (2019)	Rizoma, Top Manta, Usar y Reusar, L'Escletxa (Menció: Saberes y Sabores / Sindihogar)	Jardineria amb perspectiva de gènere, Moda tèxtil i drets, Residu zero i Serveis socioeducatius	2.250 € + incubació.
4a Edició (2020)	La Tregua, Abarka Càtering, La Xispa Colectiva (Mencions: L'Arquera, Brasil Aûe)	Psicoteràpia, Gastronomia africana tradicional i Dinamització cultural	2.250 € + acompanyament d'urgència COVID.
5a Edició (2021)	Cèrcols, Psicoopera, Plan H Media (Menció: Mengem amb Sentits)	Menjadors escolars sostenibles, Salut mental i Comunicació social	2.250 € + itinerari d'acceleració.
6a Edició (2022)	L'Occulta, Ökollective, Relab Studio (Menció: Melrose)	Gestió cultural al Poble-sec, Ecologia i Disseny	2.250 € + acompanyament en consolidació.
7a Edició (2023)	Saneseco, SCCL	Transició ecosocial i sanejament ecològic (vàters secs)	2.250 € + suport a la constitució.

A2. Selecció de Cooperatives Creades i Acompanyades per Coòpolis (2016—2024)

Nom de la Cooperativa / Projecte	Any Const	Districte / Ubicació	Sòcies / Equip	Sector d'Activitat	Descripció de l'Activitat
La Fusteria de Can Batlló	2017	Sants-Montjuïc	3 sòcies	Fusteria d'Ofici	Taller col·lectiu i fusteria (autors del cubicle de fusta del Bloc 8).
CoopNet, SCCL	2017	Sants-Montjuïc	3 sòcies	Cures / Serveis	Neteja ecològica d'espais i atenció domiciliària a la dependència.
La Raposa del Poble Sec	2017	Sants-Montjuïc	3-4 sòcies	Restauració / Cultura	Bar vegà i llibreria feminista de proximitat.
Col·lectivaT, SCCL	2017	Barcelona	4 sòcies	Traducció / Tecnologia	Serveis lingüístics (Orient Mitjà) i recerca sociotecnològica.
La Carbonera, SCCL	2017	Sants-Montjuïc	2 sòcies	Cultura	Llibreria cooperativa de barri al Poble-sec.
La Panzanella, SCCL	2018	Eixample	3 sòcies	Alimentació / Educació	Menjador escolar i cuina agroecològica a l'Institut Viladomat.
Descontrol Editorial, SCCL	2018	Sants-Montjuïc	6 sòcies	Editorial / Impremta	Editorial de producció de pensament crític i impremta per a moviments socials.
Voltes, SCCL	2018	Gràcia	4-8 sòcies	Arquitectura Social	Bioconstrucció, rehabilitació i disseny participatiu d'espais.
Mensakas, SCCL	2018	Barcelona	17 sòcies	Logística / Mobilitat	Repartiment i missatgeria urbana ètica de darrera milla.
La Comunal, SCCL	2018	Sants-Montjuïc	6 coops fundadores	Serveis / Mancomunitat	Cooperativa de serveis per a la gestió de la seu social compartida.
T.I.C.T.A.C., SCCL	2019	Barcelona	2 sòcies	Consultoria / Formació	Investigació i formació transfeminista, antiracista i decolonial.
FoodcoopBCN, SCCL	2019	Eixample	Sòcies consumidores	Consum / Alimentació	Primer supermercat cooperatiu i participatiu de la ciutat.
LiberaForms, SCCL	2023	Barcelona	Equip tècnic	Software lliure	Desenvolupament d'eines tecnològiques ètiques i formularis lliures.
AMcoop, SCCL	2023	Sants-Montjuïc	2 sòcies	Formació / Mobilitat	Projectes i formació sobre mobilitat sostenible i urbanisme.
Tàndem LIJ, SCCL	2024	Barcelona	Equip tècnic	Educació / Cultura	Mediació, divulgació i formació en literatura infantil i juvenil.
Mutu Arq, SCCL	2024	Barcelona	Equip tècnic	Arquitectura / Habitatge	Serveis d'arquitectura inclusiva i comunitària.
Les Cosines, SCCL	2024	Gràcia	Equip tècnic	Restauració / Cultura	Espai de barri a Gràcia que vincula cultura crítica i proximitat.
Kondiaronk International	2024	Barcelona	Equip tècnic	Finances / Migracions	Plataforma cooperativa d'enviament de remeses ètiques amb Colòmbia.

A3. Evolució dels Principals Indicadors d'Impacte Acumulats (2016—2025)

Període / Cicle d'activitat	Projectes acompanyats	Cooperatives creades	Insercions laborals / Llocs de treball	Persones participants en formació
Primer Trienni (2016–2019)	202 projectes	56 cooperatives	213 insercions	>3.500 participants
Etapa Pandèmia i Transició (2020–2023)	~350 projectes	~65 cooperatives	>280 llocs de feina	>4.500 participants
Etapa Bloc4BCN i Consolidador (2024–2025)	172 projectes (2025)	8 cooperatives (2025)	90 llocs de treball (2025)	5.080 participants (2025)
TOTAL ACUMULAT (10 Anys: 2016–2026)	>700 projectes	>165 cooperatives	>600 llocs de feina digna	>12.000 persones

A4. Extensió i arrelament diferenciat: la força de cada territori

Osona i Catalunya Central
(Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central)

Juga un paper fonamental en la dinamització agroecològica a Osona, Bages, Berguedà, Moianès i Solsonès, l'impuls a les comunitats energètiques locals, el cooperativisme d'habitatge rural i la transformació i relleu cooperatiu en serveis comunitaris i petites indústries.

Valls i Camp de Tarragona
(CoopCamp – Ateneu Cooperatiu del Camp de Tarragona)

Dinamitza la reactivació de les tradicionals cooperatives agràries, la introducció de circuits curts de comercialització, l'articulació de pols cooperatius comunitaris —com la Titaranya a Valls— i la creació de noves cooperatives de serveis en entorns rurals i urbans.

Terres de l'Ebre
(Ateneu Cooperatiu de les Terres de l'Ebre)

Es centra en la custòdia del territori, la sobirania de l'aigua i l'energia, la transició ecològica justa, la dinamització del sector primari, la pesca fluvial i marítima, i el desenvolupament d'un turisme sostenible al Delta i les comarques ebrenques.

Alt Pirineu i Aran
(Ateneu Cooperatiu de l'Alt Pirineu i Aran)

Es centra en la gestió comunitària de recursos naturals, la ramaderia extensiva, les comunitats energètiques de muntanya, els serveis a la comunitat i el reequilibri demogràfic davant la despoblació.

Terres de Lleida i Ponent
(Ponent Coopera – Ateneu Cooperatiu de Ponent)

S'enfoca en l'articulació del sector agroalimentari, la transformació social en petits municipis, l'acompanyament a la cooperativització de serveis de cures rurals i el relleu generacional en explotacions agrícoles.

Figueres i Comarques Gironines
(Ateneu Cooperatiu de les Comarques Gironines)

Té un fort arrelament en la transició ecosocial, el consum responsable, l'agroecologia (des de Figueres i l'Empordà fins al Gironès, la Garrotxa i el Ripollès) i la reconversió cooperativa del sector cultural, educatiu i de serveis.

Vallès Occidental
(Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental)

Focalitza l'acompanyament en la reconversió industrial verda, la tecnologia lliure, l'habitatge cooperatiu i la cooperativització del treball en municipis d'alta densitat laboral com Sabadell i Terrassa.

Vallès Oriental
(Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental)

Està especialitzat en la transició energètica industrial, la sobirania alimentària vallesana, la intercooperació entre pimes i projectes socials, i el foment del cooperativisme de treball associat.

Maresme (CoopMaresme – Ateneu Cooperatiu del Maresme)

Potencia l'economia marítima i de proximitat, la preservació de l'espai agrari del Litoral, la mobilitat sostenible i el cooperativisme d'atenció a les persones.

Penedès, Garraf i Anoia (Coopsetània – Ateneu Cooperatiu de la Vegueria Penedès)

Aglutina l'atenció a la viticultura sostenible, l'agroecologia, el comerç de proximitat, l'habitatge i les cooperatives d'iniciativa social.

L'Hospitalet de Llobregat (La Col·lectiva – Ateneu Cooperatiu de l'Hospitalet)

És un node clau orientat a la diversitat cultural, l'economia antiracista i migrant, la regularització administrativa mitjançant cooperatives de cures i la gestió comunitària en entorns urbans de gran densitat.

Barcelonès Nord
(BNORD – Badalona, Santa Coloma, Sant Adrià)

Està especialitzat en la inserció laboral de joves, la gestió de residus i economia circular, així com la reactivació socioeconòmica i adaptació de l'ESS a barris obrers perifèrics

Baix Llobregat
(Ateneu Cooperatiu del Baix Llobregat)

Té un paper fonamental en la transformació del sector logístic, la mobilitat elèctrica compartida, la transició industrial i el suport a serveis d'atenció domiciliària i de cures.

Barcelona
(Coòpolis – Ateneu Cooperatiu de Barcelona)

Actua com a pol de referència en la incubació, la creació d'estructures cooperatives urbanes (com el Bloc4BCN) i la innovació metodològica público-cooperativa-comunitària.

A5. Eixos de treball i projectes emblemàtics acompanyats

Mobilitat sostenible

Coòpolis va participar des dels inicis en el grup motor del BiciHub a la nau de Can Picó (Poblenou), signant convenis de col·laboració per a la promoció de la mobilitat ciclista, la logística de darrera milla i la cessió d'espais per a projectes com **Biciclot** o **CoMoBa**. També va realitzar un acompanyament estratègic i d'assessorament a iniciatives de repartiment sostenible com **Mensakas** (cooperativa de treball sorgida de la lluita sindical de RidersxDerechos) i a **Las Mercedes** (missatgeria urbana i tours educatius sobre mobilitat elèctrica i cooperativa). I igualment va fer un acompanyament estratègic a **Som Mobilitat**, durant la seva fase d'arrelament a la ciutat (2017–2018) des del Cercle de Consum (en aliança amb la cooperativa Nusos SCCL), dissenyant la línia d'implantació territorial per a la creació de grups veïnals de mobilitat elèctrica compartida i divulgació del vehicle elèctric cooperatiu.

Intervenció socioeconòmica a Ciutat Vella

En aliança amb entitats arrelades com Impulsem i la cooperativa Colectic (del Raval), es van impulsar projectes d'inclusió digital, formació ocupacional de joves i acompanyament a la gestió comunitària. En aquest marc destacà especialment l'experiència de **Norai**, cooperativa d'iniciativa social sorgida d'Impulsem i de la xarxa comunitària del Raval (Fem Raval). Orientada a la formació, capacitació i inserció sociolaboral de persones en situació de vulnerabilització des del sector de la restauració i l'atenció comunitària, Norai va materialitzar un equipament públic-cooperatiu i comunitari de referència a través de la gestió del bar-restaurant del Museu Marítim de Barcelona (2018–2023).

Consum i alimentació transformadora

Impuls i acompanyament a la constitució de **FoodcoopBCN** (el primer supermercat cooperatiu i participatiu de Barcelona, creat a finals de 2019 i obert el 2022), així com l'acompanyament a iniciatives de supermercat cooperatiu en procés com **Pebre Roig Supermercat SCCL** al barri del Poblenou, el suport al canvi d'escala i expansió de **L'Economat Social** a Sants (en intercooperació amb la cooperativa d'habitatge La Borda) i el treball conjunt en el marc de la xarxa de Supermercats Cooperatius Agroecològics de Catalunya.

Projectes antiracistes i de regularització d'estrangeria

Suport estructural a iniciatives de l'economia popular migrant i antiracista com el Sindicat Popular de Venedors Ambulants (**Top Manta** i **Diomcoop**), la cooperativa gastronòmica **Abarka** i la cafeteria **Sabors de Dona** (al BiciHub), l'assessorament jurídic d'estrangeria amb **Illay Legal** i **Dioko Advocades**, o la cooperativa de cures **Mujeres Pa'lante**, garantint la regularització administrativa, la inserció laboral i l'emancipació de col·lectius vulnerabilitzats.

Economies feministes, cures i salut col·lectiva

Acompanyament estructural a iniciatives, cooperatives i xarxes adreçades a la transformació social, la dignificació del treball domèstic, la prevenció de les violències masclistes i la salut comunitària des de la perspectiva de gènere com la Campanya i Xarxa «**Prescrivim Cura Digna!**», impulsada el març de 2021 com a plataforma d'intercooperació (**Mujeres Pa'lante, Més que Cures, Ca l'Abril, Clara Ser Gran, CoopNet** i la xarxa de professionals **Cura Digna**) per revalorar i dignificar el sector del treball de la llar i de les cures a Barcelona, promovent un model democràtic, comunitari i sense afany de lucre.

Gestió comunitària d'equipaments i Patrimoni Ciutadà

Acompanyament i suport metodològic a iniciatives de gestió comunitaria-cooperativa d'espais i equipaments públics arreu de la ciutat, consolidant el marc del Patrimoni Ciutadà. Coòpolis ha col·laborat i compartit aprenentatges amb experiències de referència com **L'Harmonia del Palomar** (Sant Andreu), la **Nau Bostik** (La Sagrera), la **Fabra & Coats** (Sant Andreu), la **Casa Orlandai** (Sarrià) o el mateix recinte comunitari de **Can Batlló**, demostrant la capacitat del teixit veïnal i cooperatiu per gestionar béns comuns i equipaments públics des de l'autonomia i la rendibilitat social. Des de l'Observatori es va realitzar un ampli estudi sobre les experiències públic-comunitàries-cooperatives sota l'eix de l'economia plural.

Transició Energètica i Comunitats Energètiques Locals

Impuls decisiu a la sobirania energètica urbana des del Cercle de Transició Ecosocial i la gestació del pol cooperatiu Batec. Coòpolis ha acompanyat la creació i consolidació de la **Xarxa de Comunitats Energètiques Locals** (CELs) de Barcelona, promovent projectes d'autoconsum compartit, sobirania energètica i gestió comunitària de teulades públiques i privades als barris, com les **CEL de la Bordeta**, el Guinardó (**Rocaguinarda**), Poble-sec (**Energetix**), Bon Pastor o Nou Barris.

Economia circular, Biblioteques de les Coses i Bancs de Recursos

Suport i assessorament a experiències de reutilització, reducció de residus i consum col·laboratiu en l'àmbit comunitari. Destaca l'impuls i acompanyament a la gestació de les **Biblioteques de les Coses** (com les del Poble-sec, la Nau Vila Besòs a Sant Andreu o la de Sant Martí) i als **Bancs de Recursos comunitaris** (com el de Ciutat Vella o el Banc de Recursos Culturals de Sant Andreu), dispositius que promouen el préstec d'eines i objectes d'ús ocasional, eviten el consum individual desmesurat i combaten la bretxa econòmica mitjançant el suport mutu veïnal.

Habitatge cooperatiu en cessió d'ús

Incidència directa en el creixement exponencial del model d'habitatge no especulatiu i d'accés assequible a Barcelona. L'Ateneu ha actuat com a eina de divulgació, formació i acompanyament tant a la constitució de nous grups d'habitatge (com La Corrala, **Mosaic** o projectes en sòl públic cedit) com en la consolidació de promocions emblemàtiques (com **La Borda**, **Cirerers**, **La Chalmeta** o **La Morada**), treballant estretament amb les principals entitats promotores de referència com Sostre Cívic i la Fundació La Dinamo.

Sobirania digital i tecnologia lliure

Coòpolis ha acompanyat un nucli de projectes tecnològics altament emblemàtics: des de la gestació a la primera incubadora del Bloc 8 de **Coopdevs** (desenvolupament de programari lliure i eines per a l'ESS com Katuma) i **Col·lectivaT** (tecnologies lingüístiques i dades obertes), fins a la trajectòria de Colectic al Raval en inclusió digital i apoderament comunitari. Paral·lelament, l'Ateneu ha promogut infraestructures digitals clau com **femProcomuns** / **Commons-Cloud** (núvol cooperatiu i sobirania de dades), la plataforma lliure **LiberaForms** i el desplegament del servei d'acceleració **TechBloc4** al Bloc4BCN.

Notes

1 Elaboració pròpia, dades de 2025.

2 CÓRDOBA, HERNAN I DALMAU, MARC "Imaginar Can Mangala. El barri cooperatiu de La Bordeta". A: LACOL (ED.) *Inventari de Can Batlló. Teixint una història col·lectiva*, Barcelona: Riera de Magòria, 2013.

3 Cal tenir en compte que l'àmbit urbanístic de Can Batlló-Magòria englobava un total de 14 hectàrees, representant el 24% de la superfície total de la Bordeta, d'aquí la importància del seu desplegament.

4 Entre ells, el Bloc 11 amb la Biblioteca Popular Josep Pons, el bar-espai d'encontre, l'auditori, el rocòdrom, la impremta col·lectiva, un espai artístic (Arts-Can Batlló), un audiovisual i un altre de circ; l'escola Arcàdia, el projecte d'acompanyament i criança La Nau, el Centre de Documentació dels moviments socials Mercè Grenzner, la Fundació Salvador Seguí, una cooperativa de consum, una escola-taller d'oficis, l'editorial cooperativa Descontrol, i múltiples espais d'entitats per desenvolupar-hi tallers, cursets i activitats de tota mena. Més informació a: https://canbatllo.org/

5 CASTRO, M. I FORNÉ, L. *Patrimoni Ciutadà. Un marc per a la col·laboració públic-comunitària.* Barcelona: IDRA, Institut de Recerca Urbana de Barcelona, abril 2021. https://idrabcn.com/wp-content/uploads/2024/03/Informe-patrimoniciutada-cat.pdf

6 Aquella tendència quedaria clarament explicitada a partir de la construcció al front de Gran Via de dos edificis icònics: l'Experience Hub de La Caixa, un gratacels de 12 plantes de 19.000 m2, construït en 9 mesos entre el 2019 i el 2020, amb capacitat per 1.500 empleats; i també els blocs adjacents del complex residencial de lloguer de luxe, construït per Becorp el 2021-22, destinat a persones d'alt poder adquisitiu. A inicis de 2022 fou venut a un fons d'inversió per uns 600 milions d'euros, en la què fou una de les majors operacions immobiliàries de lloguer de l'estat.

7 En total, el pla preveia la construcció de 1.455 habitatges en tot el sector, 470 habitatges de Protecció Oficial (HPO) de diferents graus. Un 32% del total de la transformació: tres d'ells (92 habitatges) per recol·locar a les persones afectades de les cases baixes tradicionals que s'enderrocaren al Camí de la Cadena, al front de Constitució i al carrer Parcerissa—. Tres cooperatives d'habitatges en cessió d'ús (99 habitatges), una cooperativa de promoció (33 habitatges) i una altra (48 habitatges) a Constitució, 49. En queden pendents per executar. A la contrapart privada, 985 habitatges de mercat lliure i apropiació privada, ubicats principalment als fronts residencials de Gran Via de les Corts Catalanes, Parcerisa i Amadeu Oller.
L'anàlisi de les dades de sostre edificable mostra, d'una banda, que la mobilització veïnal i l'impuls de l'economia social han aconseguit preservar més del 70% del sòl com a espai públic i verd, així com reconvertir més de 60.000 m2 de naus en equipaments públics (ECVA, Bloc 4, 8) i autogestionats (B 11) i promoure projectes d'habitatge cooperatiu, tot i que encara manca i està pendent el 40% d'execució. D'altra banda, la lògica financera i immobiliària es va concentrar al front Gran Via del recinte, on el 68% del sostre residencial és de promoció lliure o lloguer de fons d'inversió, generant un fort contrast entre el model comunitari interior i la dinàmica exterior.

8 El portal www.sants.coop fou creat en aquell moment.

9 LA CIUTAT INVISIBLE *Les Cooperatives obreres de Sants. Autogestió proletària en un barri de Barcelona (1870-1939)*. Barcelona: La Ciutat Invisible edicions, 2010.

10 Es pot veure: https://lleialtat.cat/. Processos similars es donaren posteriorment amb la recuperació de vells edificis cooperatius com La Flor de Maig al Poblenou, el Segle XX a la Barceloneta, el Model del Segle XX a Sants, o en la encara activa lluita per la recuperació de l'estatge de la Unió Cooperatista Barcelonesa.

11 RANDO, ÓSCAR "Ecosistemes holístics locals per a l'economia solidària". A: *Esmolem les Eines. Debats de l'Economia Solidària per a la transformació social.* Materials de l'Escola de l'Economia Solidària a Catalunya. Barcelona: XES, 2017. MIRÓ, I "Què son i què poden ser els ecosistemes cooperatius locals". A: MIRÓ, I *Ciutats Cooperatives.* Barcelona: Icària, 2018. ESTIVILL, J; MIRÓ, I. *L'Economia Social i Solidària a Catalunya*. Barcelona: Icària, 2020.

12 En aquell context, emergiren noves experiències com L'Economat social (2012), una cooperativa de treball de comercialització alimentària agroecològica, i Queviure, una cooperativa de serveis que s'erigí en distribuïdora pròpia.

13 https://xes.cat/balanc-social

14 https://pamapam.cat/

15 Encara vigent, en una edició actualitzada. XES (Xarxa d'Economia Social i Solidària). Mesures per la Democràcia Econòmica Local. Versions 2015, 2019. Versió 2022: *Propostes per a la democratització econòmica i la transició ecosocial* https://xes.cat/wp-content/uploads/2021/09/DEFINITIU-Propostes-per-a-la-democratitzacio-economica-i-transicio-ecosocial.pdf

16 I més, tenint en compte que la pròpia afectació de l'antic polígon de Can Batlló havia comportat la destrucció de llocs de treball d'activitat industrial.

17 CÓRDOBA, HERNAN; AGUILÓ, FERRAN *Projecte Espai per Iniciatives de l'Economia Social. Viver d'emprenedoria social i cooperativa local.* Barcelona: La Ciutat Invisible i A+4, febrer de 2013.

18 CÓRDOBA I AGUILÓ, 2013:4.

19 CÓRDOBA, HERNAN (La Ciutat Invisible SCCL) (coord.) COÒPOLIS-BCN. Ajuntament de Barcelona, Districte de Sants-Montjuïc, juliol de 2014.

20 MIRÓ, 2018.

21 CÓRDOBA (La Ciutat Invisible SCCL), 2014: 5.

22 Cal tenir en consideració que la labor d'autoreproducció del moviment s'havia cobert històricament d'una forma autogestionada —com va demostrar el mateix Col·lectiu Ronda jugant aquest paper d'assessorament cooperatiu durant la reconversió econòmica de 1975–1985 en la transformació de fàbriques recuperades en cooperatives de treball—.

23 CÓRDOBA (LA CIUTAT INVISIBLE SCCL), 2014: 5.

24 ESTIVILL, J. I MIRÓ, I. "Ateneus Cooperatius a Catalunya. Palanques públic-cooperatives al servei de la democràcia econòmica", *Nexe*, núm. 49, FCTC i Fundació Roca i Galès, 2022.

25 'Jornades Barris Cooperatius en una Ciutat Comuna', 4-5 d'abril de 2014, Can Batlló. Una proposta treballada des de Cooperasec, La Base -ateneu cooperatiu-, Can Batlló, La Ciutat Invisible, la Xarxa d'Economia Solidària, LaCol, l'Observatori Metropolità de Barcelona, Raons Públiques i COOP DC sccl.

26 CÓRDOBA (La Ciutat Invisible SCCL), 2014: 17-18.

27 El 2026 L'Impuls Cooperatiu de Sants, plenament consolidat en el seu desè aniversari, agrupa quaranta entitats cooperatives i d'ESS del territori https://sants.coop/

28 Elaborat a partir de: MIRÓ, IVAN; FERNÁNDEZ, ANNA *L'economia social i solidària a Barcelona.* Barcelona: Comissionat d'Economia Social i Solidària-Ajuntament de Barcelona, gener de 2016. El PIESS s'ha anat actualitzant any rere any, a la primera edició, s'hi afegiren el PIESS 2021-23 i el 2024-27. https://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca/impulsem-less/pla-dimpuls-de-leconomia-social-i-solidaria-2024-2027

29 Anteriorment, a inicis del 2017, després de successives negatives per part de la Generalitat a cedir o vendre el Bloc 4 a l'Ajuntament de Barcelona, aquesta s'avingué a traspassar-lo amb un acord de compensació de despeses provinents de la L9 del Metro. El març de 2017 s'anuncià un preacord entre les dues administracions, que es concretà i es feu efectiu el 2018, moment a partir del qual l'Ajuntament ja va poder iniciar els tràmits previs de projecte arquitectònic per la seva rehabilitació. COÒPOLIS *El camí vers la consolidació d'infraestructures de l'Economia Social i Solidària.* Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2023, pàgina 54.

30 Amb aspiracions similars d'acompanyament, facilitació i dinamització, Labcoop sccl sorgí com a cooperativa de segon grau del Grup ECOS: https://www.labcoop.coop/. Labesoc com la incubadora social del Prat de Llobregat: https://labesoc.cat/#inici. I Sincrocoop, de la cooperativa Cal Temerari de Sant Cugat del Vallès: https://caltemerari.cat/sincrocoop-les-pai-santcugatenc-leconomia-social

31 CÓRDOBA, HERNAN (La Ciutat Invisible SCCL) (coord.) COÒPOLIS-BCN. Ajuntament de Barcelona, Districte de Sants-Montjuïc, juliol de 2014.

32 Veure a l'Annex una selecció de les cooperatives acompanyades per Coòpolis i els premiats per la beca Micaela Chalmeta

33 COÒPOLIS. ATENEU COOPERATIU DE BARCELONA. *Memòria d'activitats 2016-17.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2017.

34 51 projectes acompanyats i 23 cooperatives constituïdes el curs 2017-2018; 87 projectes acompanyats i 24 cooperatives constituïdes el curs 2018-2019; 74 projectes acompanyats i 15 cooperatives constituïdes. COÒPOLIS. ATENEU COOPERATIU DE BARCELONA. *Memòria d'activitats 2017-18.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2018. COÒPOLIS. ATENEU COOPERATIU DE BARCELONA. *Memòria d'activitats 2018-19.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2019. COÒPOLIS. ATENEU COOPERATIU DE BARCELONA. *Memòria d'activitats 2019-20.* Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2020.

35 COÒPOLIS *Memòria Coòpolis, Ateneu Cooperatiu de Barcelona 2018-2019*, Barcelona: Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Generalitat de Catalunya, p. 204-205.

36 COÒPOLIS *El camí vers la consolidació d'infraestructures de l'Economia Social i Solidària*. Barcelona: Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2023, pàgina 69.

37 La Fira Migrant i Diversa constitueix un espai primordial per la visibilització del racisme, un dels eixos de discriminació que més atenalla la societat en general i l'ESS en particular. Actualment, es celebra la VII edició. https://www.bcn.coop/formacio/fira-dess-migrant-i-diversa-2026/

38 El cercle com a tal desaparegué. El procés no fou gens fàcil i culminà el 2020 amb la sortida de l'Ateneu de les nou entitats del Grup ECOS, i la reformulació dels dos cercles que dinamitzaven (Incubació i Consum). Sense dubte, en plena pandèmia, fou un dels moments més crítics i de feblesa de la trajectòria de Coòpolis.

39 Veure el llistat complet d'iniciatives premiades a l'Annex.

40 Veure una síntesi de l'activitat de cada ateneu a l'Annex.

41 Actualment, la Secretaria Tècnica coordina les comissions i grups de treball de la XAC, gestiona el quadre de comandament unificat de dades d'impacte a nivell de Catalunya, articula la xarxa d'assessories i actua com a enllaç tècnic regular amb la Direcció General d'Economia Social. Entre les comissions i grups de treball operatius destaquen els de Formació i Educació, Acompanyament i Assessorament, Comunicació i Difusió, Relleu Cooperatiu, Cures, Inclusió i Diversitat, Transició Ecosocial, Ruralitats i d'àmbit metropolità.

42 COÒPOLIS *Memòria dactivitats 2020-2021*, Barcelona: Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2021.

43 L' Estratègia #ESSBCN2030 començà a perfilar-se el 2020 amb la creació de l'Àmbit participat de l'ESS. Coòpolis hi fou present des de l'inici. https://ajuntament.barcelona.cat/economia-social-solidaria/ca/estrategia-ess-bcn2030/que-es-lestrategia-2030.

44 Des de l'inici del programa l'any 2016, la cooperativa La Ciutat Invisible havia assumit la responsabilitat jurídica i administrativa principal davant la Generalitat de Catalunya, mentre que l'Impuls Cooperatiu de Sants sostenia la vinculació conveniada amb l'Ajuntament de Barcelona i la gestió dels espais provisionals d'incubació.

45 Veure a l'annex una relació sintètica d'eixos de treball i projectes acompanyats per Coòpolis i els seus cercles. Cal esmentar que els mateixos eixos de treball foren els que després s'utilitzaren per perfilar l'Estratègia ESS2030, als que es van afegir el de la compra pública responsable i la generació de dades.

46 OBSERVATORI DE COÒPOLIS *Pla estratègic de Coòpolis 2024-2027*. Barcelona: Coòpolis-Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Generalitat de Catalunya, juliol de 2025.

“Enguany celebrem els 10 anys d’inici de funcionament de Coòpolis. Fa 10 anys, vam donar el tret de sortida d’un projecte ambiciós que tenia per objectiu demostrar que es pot fer economia d’una altra manera, i no només això: també una altra forma de viure, de relacionar-nos i de donar resposta a les necessitats d’un sistema cada cop més en declivi.”

10
ANYS
coòpolis